

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ**

**Ακαδημαϊκό Έτος
2009 - 2010**

Μυτιλήνη

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
Π.Μ.Σ. «ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ»

ΛΟΦΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΚΤΙΡΙΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
81100 ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Υπεύθυνη Γραμματείας Π.Μ.Σ.: Χριστίνα Βαρκαράκη
Τηλ. Γραμματείας: 22510-36472, 22510-36470
Fax Γραμματείας: 22510-36409
e-mail Γραμματείας: geoinformatics@aegean.gr
cvark@aegean.gr

Προϊσταμένη Γραμματείας Τμήματος: Ελένη Γουρνέλου
Τηλ. Επικοινωνίας: 22510-36400 & 36426
e-mail: egou@aegean.gr

Web site: <http://www.geo.aegean.gr/pms>

ΜΥΤΙΛΗΝΗ 2009

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
“Γεωγραφία και Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική”

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	<u>5</u>
<u>B. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ</u>	<u>9</u>
“Γεωγραφία και Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική”	9
B.1 Αντικείμενο και στόχοι του Π.Μ.Σ	9
B.1 Τα διοικητικά όργανα του ΠΜΣ	11
B.1 Το ακαδημαϊκό προσωπικό του ΠΜΣ	12
B.2 Μεταπτυχιακοί τίτλοι	12
B.1 Κατηγορίες πτυχιούχων	13
B.2 Χρονική διάρκεια των σπουδών	13
<u>Γ. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ</u>	<u>14</u>
B.1 Προκήρυξη θέσεων μεταπτυχιακών φοιτητών στο Π.Μ.Σ.	14
B.2 Διαδικασίες και τυπικές προϋποθέσεις για την υποβολή αίτησης για Μ.Δ.Ε.	15
B.3 Διαδικασία Επιλογής των εισακτέων στο Π.Μ.Σ. για Μ.Δ.Ε.	16
B.4 Εγγραφή των Μεταπτυχιακών Φοιτητών	17
B.5 Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο	18
B.6 Συμμετοχή των μεταπτυχιακών φοιτητών στις δραστηριότητες του Τμήματος Γεωγραφίας	19
Γ.7 Δομή και λειτουργία του ΠΜΣ	21
<u>Γ.7.1. Τα μεταπτυχιακά μαθήματα του ΠΜΣ.....</u>	<u>21</u>
<u>Γ.7.2. Επιλογή, εγγραφή, παρακολούθηση, εξέταση, και βαθμολογία των μεταπτυχιακών μαθημάτων.....</u>	<u>24</u>
<u>Γ.7.3. Μεταπτυχιακή Διατριβή.....</u>	<u>26</u>
<u>Γ.7.4. Βαθμός και Απονομή Μ.Δ.Ε.....</u>	<u>28</u>
<u>Γ.7.5. Τύπος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.).....</u>	<u>29</u>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ 46

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV 49

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V : Τύπος Μ.Δ.Ε. 56

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου ιδρύθηκε το 1984 και είναι ένα από τα νεότερα Πανεπιστήμια της Ελλάδας. Σήμερα, μόλις είκοσι πέντε χρόνια μετά την ίδρυση του, περιλαμβάνει 17 Τμήματα και κατατάσσεται ανάμεσα στα μεγαλύτερα Πανεπιστήμια της χώρας. Διοικητική έδρα του Πανεπιστημίου Αιγαίου είναι η Μυτιλήνη, ενώ οι εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του αναπτύσσονται σε έξι νησιά του Αρχιπελάγους (Λέσβος, Χίος, Σάμος, Ρόδος, Σύρος, Λήμνος).

Ο ακαδημαϊκός στόχος του Πανεπιστημίου είναι να χαράξει σύγχρονες κατευθύνσεις σε επιλεγμένα πεδία της επιστήμης με κριτήριο την κοινωνική χρησιμότητα της παρεχόμενης γνώσης και την αντιστοιχία με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Κύριο χαρακτηριστικό των Τμημάτων του είναι η ανάπτυξη νέων γνωστικών αντικειμένων, σε κατευθύνσεις που υπαγορεύονται από την εξέλιξη της ελληνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας κοινωνίας και οικονομίας. Η φιλοσοφία της οργάνωσης του βασίζεται στην ανάπτυξη ενός πλέγματος τριτοβάθμιων σπουδών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών) και ερευνητικών δραστηριοτήτων σε ένα εκτεταμένο νησιωτικό σύμπλεγμα, με γεωγραφική δομή Αρχιπελάγους.

Η αντισυμβατική-δικτυακή χωροταξική διάρθρωση των εγκαταστάσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου αντικατοπτρίζει τη γεωγραφικά κατακερματισμένη δομή του Ελληνικού Αρχιπελάγους. Εδώ ο στόχος είναι να διευκολύνεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων στα νησιά καθώς και ανάμεσα τους και να αποθαρρύνεται η μετακίνηση του πληθυσμού, ώστε να αποφευχθεί η πληθυσμιακή αποδυνάμωση τους και η αποστράγγιση ανθρώπινου δυναμικού ποιότητας. Το όραμα του Πανεπιστημίου είναι να αποφύγει την επικοινωνιακή απομόνωση των νησιών με χρήση σύγχρονης τεχνολογίας διακίνησης πληροφοριών, αντί της διακίνησης ανθρώπων που οδηγεί σε απώλεια δραστηριοτήτων και καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού. Η δικτυακή οργάνωση του Πανεπιστημίου λειτουργεί ως αντιστάθμισμα του γεωγραφικού κατακερματισμού και της περιφερειακότητας του Αρχιπελάγους.

Το Τμήμα Γεωγραφίας

Το Τμήμα Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου λειτουργεί στη Μυτιλήνη, στο νησί της Λέσβου. Είναι το πρώτο Τμήμα Γεωγραφίας στην Ελλάδα, το οποίο θεσμοθετήθηκε το 1989 και άρχισε να λειτουργεί το ακαδημαϊκό έτος 1994-1995. Αρχικά ονομάστηκε Τμήμα Ανθρωπογεωγραφίας αλλά από το 1997 μετονομάστηκε σε Τμήμα Γεωγραφίας ακολουθώντας διεθνείς τάσεις διεπιστημονικής - συνθετικής προσέγγισης του επιστημονικού αυτού κλάδου. Η δημιουργία του εξέφρασε την, έστω και καθυστερημένη, αναγνώριση της

σημασίας που έχει η ανάπτυξη της σύγχρονης γεωγραφικής παιδείας στη χώρα που πριν δυόμισι χιλιετίες γέννησε τη Γεωγραφία και της έδωσε το όνομα με το οποίο είναι σήμερα παγκοσμίως γνωστή. Η δημιουργία του Τμήματος ήταν το ώριμο αποτέλεσμα της ανάγκης να αναπτυχθεί η σύγχρονη γεωγραφική ακαδημαϊκή και ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα, μια χώρα με πλούσιες φυσικογεωγραφικές και ανθρωπογεωγραφικές ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει σύνθετα αναπτυξιακά και χωρικά προβλήματα, προκλήσεις αλλά και δυνατότητες στα πλαίσια της εντεινόμενης ενσωμάτωσής της στον κοινό ευρωπαϊκό χώρο και στον διεθνή καταμερισμό της εργασίας κάτω από τη δυναμική της παγκοσμιοποίησης. Το Τμήμα Γεωγραφίας, μαζί με το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, το Τμήμα Κοινωνιολογίας και το Τμήμα Πολιτισμικής Πληροφορικής, απαρτίζουν τη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Στόχος του Τμήματος είναι να προσφέρει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προπτυχιακής και μεταπτυχιακής παιδείας στη Γεωγραφία που να παρακολουθεί και να ανταποκρίνεται τόσο στις διεθνείς εξελίξεις σ’ αυτή την επιστημονική περιοχή όσο και στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της μελέτης των χωρικών προβλημάτων στην Ελλάδα και του ρόλου της στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου και της Ευρώπης. Από το 1994 το Τμήμα Γεωγραφίας αναπτύσσεται δυναμικά. Διαθέτει ένα πλήρες πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών που διαρκώς προσαρμόζεται στις επιστημονικές και επαγγελματικές απαιτήσεις του κλάδου. Σήμερα έχει 18 μέλη διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (ΔΕΠ), ενώ στο άμεσο μέλλον προβλέπεται αύξηση των μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε 23. Η διδασκαλία των μαθημάτων υποστηρίζεται και από έναν αριθμό διδασκόντων με σύμβαση Π.Δ.407/1980. Ο αριθμός των προπτυχιακών φοιτητών του κυμαίνεται γύρω στους 640. Οι απόφοιτοι του Τμήματος απασχολούνται σε διάφορους τομείς της ελληνικής κοινωνίας, ενώ ένας αριθμός από αυτούς συνεχίζει τις σπουδές σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο Τμήμα, σε άλλα ΑΕΙ της χώρας καθώς και σε ΑΕΙ του εξωτερικού.

Από τον Οκτώβριο του 2002, το Τμήμα στεγάζεται σε νέο σύγχρονο κτίριο στο Λόφο του Πανεπιστημίου (πρώην “Ξενία”) λίγο έξω από την πόλη της Μυτιλήνης μέσα σε ένα πράσινο και ήσυχο περιβάλλον που ευνοεί την απρόσκοπτη μελέτη και την έρευνα. Το κτίριο είναι εξοπλισμένο με άρτιες τεχνολογικές υποδομές και διαθέτει άνετους χώρους για την ανάπτυξη της διδακτικής, ερευνητικής και γενικότερης ακαδημαϊκής δραστηριότητας του Τμήματος.

Στο Τμήμα Γεωγραφίας λειτουργούν τρία **Εκπαιδευτικά Εργαστήρια** για την υποστήριξη της διδασκαλίας των μαθημάτων:

1. Εργαστήριο Γεωπληροφορικής
2. Εργαστήριο Φυσικής Γεωγραφίας
3. Εργαστήριο Ανθρωπογεωγραφίας και Χωρικού Σχεδιασμού.

Εργαστήριο Γεωπληροφορικής

Το Εργαστήριο Γεωπληροφορικής αποτελεί τη βασική εκπαιδευτική δομή του Τμήματος Γεωγραφίας για την υποστήριξη:

- του εργαστηριακού μέρους όσων μαθημάτων των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών απαιτούν τη χρήση εξειδικευμένου λογισμικού Πληροφορικής, Χαρτογραφίας, Τηλεπισκόπησης, Χωρικής Ανάλυσης και Συστημάτων Γεωγραφικών Πληροφοριών
- ασκήσεων και εργασιών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών
- πτυχιακών εργασιών και μεταπτυχιακών διπλωματικών διατριβών, και
- ανάπτυξης δεξιοτήτων στις τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.

Επιπλέον, το εργαστήριο παρέχει στους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές τις ακόλουθες υπηρεσίες: διαχείριση λογαριασμών χρηστών (τοπικού δικτύου και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), αποθηκευτικό χώρο στους εξυπηρετητές (servers) του Τμήματος, χρήση δικτυακού εκτυπωτή, χρήση συσκευής αντιγραφής CD, χρήση σαρωτή (scanner).

Το εργαστήριο λειτουργεί κατά τις εργάσιμες ημέρες από 8:30 ως 20:30.

Εργαστήριο Φυσικής Γεωγραφίας

Το εργαστήριο έχει σαν στόχο την υποστήριξη των ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του Τμήματος σε επιμέρους πεδία της Φυσικής Γεωγραφίας και του Περιβάλλοντος, όπως:

- Γεωμορφολογία, Περιβαλλοντική Γεωλογία, Παλαιογεωγραφία
- Κλιματολογία, Μετεωρολογία
- Οικολογία, Βιογεωγραφία, Οικογεωγραφία, Γεωγραφία και Διαχείριση Φυσικών Πόρων
- Υδρολογία, Διαχείριση Υδατικών Πόρων, Διαχείριση Παράκτιου Χώρου
- Φυσικές Καταστροφές και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.

Εργαστήριο Ανθρωπογεωγραφίας και Χωρικού Σχεδιασμού

Το εργαστήριο έχει ως στόχο την υποστήριξη των ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του Τμήματος σε επιμέρους πεδία της Ανθρωπογεωγραφίας και του Χωρικού Σχεδιασμού. Οι σκοποί του εργαστηρίου περιλαμβάνουν:

- υποστήριξη των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων Ανθρωπογεωγραφίας και Χωρικού (πολεοδομικού και χωροταξικού) Σχεδιασμού του Τμήματος Γεωγραφίας
- διοργάνωση σεμιναρίων και διαλέξεων σε θέματα Ανθρωπογεωγραφίας και Σχεδιασμού
- χρήση οπτικοακουστικών μέσων για ζητήματα Ανθρωπογεωγραφίας και Χωρικού Σχεδιασμού
- δημόσιες παρουσιάσεις και εκθέσεις φοιτητικών εργασιών.

Στο Τμήμα Γεωγραφίας λειτουργούν επίσης 11 πλήρως εξοπλισμένα **Ερευνητικά Εργαστήρια**, για την υποστήριξη της έρευνας σε διάφορα θεματικά πεδία της Γεωγραφίας:

1. Εργαστήριο Βιογεωγραφίας και Οικολογίας
2. Εργαστήριο Γεωγραφίας Φυσικών Καταστροφών
3. Εργαστήριο Δορυφορικής Μετεωρολογίας και Κλιματολογίας
4. Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Γεωμορφολογίας και Περιβαλλοντικής Γεωλογίας
5. Εργαστήριο Ανάλυσης και Σχεδιασμού Τοπίου
6. Εργαστήριο Αστικής Γεωγραφίας και Πολεοδομικού Σχεδιασμού
7. Εργαστήριο Μετακινήσεων Πληθυσμών
8. Εργαστήριο Οικονομικής Γεωγραφίας, Περιφερειακής Ανάπτυξης και Χωροταξικού Σχεδιασμού
9. Εργαστήριο Χαρτογραφίας και Γεωπληροφορικής
10. Εργαστήριο Χωρικής Ανάλυσης, Συστημάτων Γεωγραφικών Πληροφοριών και Τηλεπισκόπησης
11. Εργαστήριο Ανάλυσης και Οπτικοποίησης Χωρο-Χρονικών Δεδομένων.

Τέλος, η εκπαιδευτική διαδικασία και η έρευνα στο Τμήμα Γεωγραφίας υποστηρίζονται σημαντικά από το άρτια και σύγχρονα οργανωμένο Παράρτημα Μυτιλήνης της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Η κεντρική υπηρεσία της Βιβλιοθήκης έχει την έδρα της στη Μυτιλήνη και συντονίζει τα παραρτήματα της Βιβλιοθήκης στη Μυτιλήνη, τη Σάμο, τη Χίο, τη Ρόδο και τη Σύρο. Η συλλογή της βιβλιοθήκης στον τομέα της Γεωγραφίας είναι σημαντική και ανανεώνεται συνεχώς με νέους ξενόγλωσσους και Ελληνικούς τίτλους και πληροφοριακό υλικό σε συμβατική ή/και ηλεκτρονική μορφή. Οι χρήστες της βιβλιοθήκης έχουν άμεση και γρήγορη πρόσβαση σε διεθνείς βάσεις δεδομένων. Η αναζήτηση βιβλίων, άρθρων και άλλων βιβλιογραφικών στοιχείων γίνεται με ειδικό πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή. Όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας έχουν δικαίωμα δανεισμού βιβλίων σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της βιβλιοθήκης.

B. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

“Γεωγραφία και Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική”

B.1 Αντικείμενο και στόχοι του Π.Μ.Σ

Από το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 στο Τμήμα Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ) με αντικείμενο τη **Γεωγραφία και Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική**. Το ΠΜΣ διέπεται από τις διατάξεις των Υπουργικών Αποφάσεων Β7/32731 (ΦΕΚ 1597/Β'/11.08.08) και Β7/3712 (ΦΕΚ 577/Β'/28.04.2005), οι οποίες τροποποίησαν τις διατάξεις της εγκριτικής Υπουργικής Απόφασης Β7/658 (ΦΕΚ 53/Β'/24.01.2002) του ΠΜΣ, καθώς και από τις διατάξεις του Νόμου 3685/2008 (ΦΕΚ 148/τ.Α'/16.07.2008) και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου (ΦΕΚ 1376/Β'/25.10.2002, άρθρα 49-50).

Αντικείμενο του Π.Μ.Σ. είναι η μεταπτυχιακή εξειδίκευση στη Γεωγραφία με έμφαση στις εφαρμογές της Γεωπληροφορικής.

Στόχος του ΠΜΣ είναι να προσφέρει θεωρητική και εφαρμοσμένη γνώση των ζητημάτων του χώρου και των σύγχρονων προσεγγίσεων διαχείρισης τους με την αξιοποίηση μεθόδων και τεχνικών της Επιστήμης των Γεωγραφικών Πληροφοριών.

Η Γεωπληροφορική αναπτύσσει και αξιοποιεί τεχνολογίες πληροφορικής για τη συλλογή, διαχείριση, ανάλυση, μοντελοποίηση και οπτικοποίηση χωρικών και χωρο-χρονικών δεδομένων. Σε συνδυασμό με τις παραδοσιακές μεθόδους και τεχνικές ανάλυσης, υποστηρίζει τη σύνθετη και διεπιστημονική ανάλυση ποικίλων φυσικών και κοινωνικών φαινομένων και ζητημάτων και τη λήψη αποφάσεων για την αντιμετώπισή τους

Οι εφαρμογές της Γεωπληροφορικής αφορούν σε ένα ευρύ φάσμα θεματικών πεδίων έρευνας και πρακτικών εφαρμογών όπως:

- Προστασία φυσικού περιβάλλοντος και φυσικής κληρονομιάς
- Παγκόσμια κλιματική αλλαγή
- Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές
- Διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων
- Διαχείριση υδατικών πόρων
- Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών και βιοποικιλότητας
- Μεταβολές χρήσεων και κάλυψης γης

- Χωρο-κοινωνικές ανισότητες και αποκλεισμός, φτώχεια, μετανάστευση, εγκληματικότητα, μειονότητες, υγεία
- Προστασία και διαχείριση παραδοσιακών συνόλων και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Μελέτες τοπίου
- Βιώσιμη αστική και περιφερειακή ανάπτυξη
- Περιφερειακός, χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός
- Αστική και περιφερειακή πολιτική
- Ανάπτυξη και διαχείριση υπαίθρου
- Καινοτομική και τεχνολογική ανάπτυξη
- Τουριστική ανάπτυξη
- Χωροθέτηση βιομηχανίας, εμπορίου, δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών
- Γεωπολιτικές σχέσεις, διασυνοριακές εντάσεις, διαχείριση κρίσεων

Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ έχουν τη δυνατότητα επιστημονικής και επαγγελματικής απασχόλησης σε μια ποικιλία φορέων που περιλαμβάνουν, μεταξύ των άλλων, τους ακόλουθους:

- Φορείς προαγωγής της έρευνας και παραγωγής ερευνητικών στελεχών στις επιστήμες του χώρου.
- Εκπαιδευτικούς Φορείς.
- Υπουργεία και Οργανισμοί του Δημοσίου με άμεσο ή έμμεσο αντικείμενο δραστηριοποίησης την οργάνωση και διαχείρισή του γεωγραφικού χώρου και του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αντικείμενο δραστηριοποίησης τη διαμόρφωση αναπτυξιακών, χωρικών και περιβαλλοντικών πολιτικών.
- Τεχνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες προγραμματισμού και ανάπτυξης όλων των βαθμίδων της περιφερειακής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και τις κάθε είδους Αναπτυξιακές Εταιρίες.
- Μελετητικά γραφεία του ιδιωτικού και του μη-κυβερνητικού τομέα που εκπονούν αναπτυξιακές και περιβαλλοντικές μελέτες (περιφερειακά αναπτυξιακά προγράμματα και μελέτες, τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα, μελέτες σκοπιμότητας, μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, χαρτογραφικές μελέτες, κ.α.).
- Μελετητικά γραφεία του ιδιωτικού τομέα που εκπονούν χωροταξικές και πολεοδομικές μελέτες.
- Γραφεία συμβούλων επιχειρήσεων και φορέων που ασχολούνται με θέματα χωροθετήσεων και μετεγκαταστάσεων δραστηριοτήτων, υπηρεσιών παραγωγού, ερευνών αγοράς, αξιολόγησης ακινήτων, κλπ.
- Εταιρίες και φορείς παραγωγής χαρτογραφικού, τουριστικού και άλλου υλικού γεωγραφικού περιεχομένου
- Φορείς σχετικοί με τον τουρισμό και τη διαχείριση της φύσης.

B.1 Τα διοικητικά όργανα του ΠΜΣ

Η διοίκηση του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου ασκείται από τον Πρόεδρο και τον Αναπληρωτή Πρόεδρο.

Για την οργάνωση και λειτουργία του Π.Μ.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας αρμόδια όργανα είναι τα εξής:

Η **Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύγκλησης (Γ.Σ.Ε.Σ)**. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος και δύο (2) εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος (άρθρο 2 του Ν. 3685/2008). Η Γ.Σ.Ε.Σ. είναι αρμόδια για την κατάρτιση και εισήγηση προτάσεων για Π.Μ.Σ., τον ορισμό των μελών των συμβουλευτικών επιτροπών, των εξεταστικών επιτροπών, τη συγκρότηση των επιτροπών επιλογής ή εξέτασης των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών καθώς και για κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται από επί μέρους διατάξεις.

Η **Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.)** του Π.Μ.Σ. Απαρτίζεται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Η Σ.Ε. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και το συντονισμό λειτουργίας του Π.Μ.Σ.

Ο **Διευθυντής του Π.Μ.Σ.**, ο οποίος προεδρεύει της Σ.Ε. και εισηγείται στη ΓΣΕΣ κάθε θέμα που αφορά στην αποτελεσματική εφαρμογή του ΠΜΣ. Ο Διευθυντής ορίζεται με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. για διετή θητεία με δυνατότητα ανανέωσης, ανήκει στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή και είναι του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ.

Πρόεδρος Τμήματος: Νικόλαος Σουλακέλλης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Αναπληρώτρια Προέδρου: Θεανώ Σ. Τερκενλή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Διευθυντής Π.Μ.Σ.: Νικόλαος Σουλακέλλης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Συντονιστική Επιτροπή ΠΜΣ: Θεανώ Σ. Τερκενλή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια (μέλος)
Μιχάλης Βαϊτής, Επίκουρος Καθηγητής (μέλος)
Γεώργιος Παναγόπουλος, Λέκτορας (μέλος)

Προϊσταμένη Γραμματείας: Γουρνέλου Ελένη
Υπάλληλοι Γραμματείας: Χριστίνα Βαρκαράκη (Γραμματεία Π.Μ.Σ.)
Σοφία Ανωμερίτου (Γραμματεία Π.Π.Σ.)

B.1 Το ακαδημαϊκό προσωπικό του ΠΜΣ

Στο Π.Μ.Σ. απασχολούνται τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου (βλ. Παράρτημα Ι, σ. 30). Κατά περίπτωση δύνανται να απασχολούνται επίσης διδάσκοντες με σύμβαση βάσει του ΠΔ 407/80 καθώς και επισκέπτες καθηγητές από άλλα Τμήματα του Ιδρύματος ή άλλων ΑΕΙ της χώρας ή του εξωτερικού. Είναι επίσης δυνατόν να απασχοληθούν ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, καθώς και επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, μετά από απόφαση της ΓΣΕΣ του Τμήματος.

B.2 Μεταπτυχιακοί τίτλοι

Το Π.Μ.Σ. απονέμει:

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) στη Γεωγραφία και Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική με δυο κατευθύνσεις:

- 1. Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική στην Ανθρωπογεωγραφία και το Σχεδιασμό του Χώρου, και**
- 2. Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική στη Διαχείριση Φυσικού Περιβάλλοντος και Κινδύνων**

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές εγγράφονται κατ’ αρχάς για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. και στην πορεία των σπουδών τους μπορούν:

- να ολοκληρώσουν κανονικά το πρόγραμμα των τριών πρώτων εξαμήνων, να υποβάλουν μεταπτυχιακή διατριβή και να λάβουν το Μ.Δ.Ε.
- μετά την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. μπορούν, εφ’ όσον πληρούν ορισμένα κριτήρια, να εγγράφονται για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής και για απόκτηση διδακτορικού διπλώματος.

B.1 Κατηγορίες πτυχιούχων

Στο πρόγραμμα για την απόκτηση Μ.Δ.Ε από το Π.Μ.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας μπορούν να υποβάλουν υποψηφιότητα πτυχιούχοι Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων ΤΕΙ.

B.2 Χρονική διάρκεια των σπουδών

Η ελάχιστη χρονική διάρκεια για την απονομή του Μ.Δ.Ε. είναι τρία (3) διδακτικά εξάμηνα, ενώ η μέγιστη ορίζεται σε έξι (6) εξάμηνα, υπολογιζόμενα από την εγγραφή στο Π.Μ.Σ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης του μεταπτυχιακού φοιτητή και έγκρισης της Γ.Σ.Ε.Σ., είναι δυνατή η αναστολή της φοίτησης μέχρι δώδεκα (12) μήνες. Στην περίπτωση αυτή ο χρόνος της αναστολής δεν προσμετράται στη μέγιστη διάρκεια φοίτησης των έξι (6) εξαμήνων.

Γ. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Η απόκτηση του Μ.Δ.Ε. απαιτεί την παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση σε ένα προκαθορισμένο αριθμό μεταπτυχιακών μαθημάτων από το σύνολο αυτών που προσφέρονται στα δύο πρώτα διδακτικά εξάμηνα (Α' και Β') του προγράμματος, και την εκπόνηση μεταπτυχιακής διατριβής σε θέμα που έχει επιλέξει ελεύθερα ο φοιτητής και που εντάσσεται σε μια γνωστική περιοχή των μαθημάτων του προγράμματος.

Το Μ.Δ.Ε. έχει κατά κύριο λόγο ερευνητικό προσανατολισμό. Συνεπώς, πέρα από την παρακολούθηση μεταπτυχιακών μαθημάτων, αναμένεται η ερευνητική δραστηριοποίηση των μεταπτυχιακών φοιτητών με τη συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα που συντονίζουν μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, τη συμμετοχή τους σε σεμινάρια και συνέδρια, και τη συγγραφή άρθρων, ερευνητικών κειμένων και μονογραφιών. Στα πλαίσια αυτά, η μεταπτυχιακή διατριβή αναμένεται να πληροί κριτήρια ερευνητικής διατριβής με στοιχεία πρωτοτυπίας.

Β.1 Προκήρυξη θέσεων μεταπτυχιακών φοιτητών στο Π.Μ.Σ.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της Υπουργικής Απόφασης Β7/3712 (ΦΕΚ 577/Β' /28.04.2005) που διέπει το Π.Μ.Σ., **ο μέγιστος αριθμός των εισακτέων στο Π.Μ.Σ. για την απόκτηση Μ.Δ.Ε. κατ' έτος ορίζεται σε τριάντα (30).**

Σε κάθε Π.Μ.Σ. επιπλέον του αριθμού εισακτέων, γίνεται δεκτός ένας (1) υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.) που πέτυχε στο σχετικό διαγωνισμό μεταπτυχιακών σπουδών εσωτερικού του γνωστικού αντικείμενου του Π.Μ.Σ. και ένας (1) αλλοδαπός υπότροφος του Ελληνικού Κράτους. Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. ο αριθμός των υποτρόφων μπορεί να αυξάνεται.

Κάθε έτος το Π.Μ.Σ. προβαίνει μέσα στο διάστημα Μαρτίου-Μαΐου σε Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος στον τύπο για την εισαγωγή φοιτητών στο Π.Μ.Σ. Η Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος συντάσσεται με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. και περιλαμβάνει τα τυπικά προσόντα και τις προϋποθέσεις επιλογής των υποψηφίων, τα τυχόν συμπληρωματικά προσόντα και κριτήρια που απαιτούνται, καθώς και την καταληκτική ημερομηνία για την κατάθεση των αιτήσεων.

B.2 Διαδικασίες και τυπικές προϋποθέσεις για την υποβολή αίτησης για Μ.Δ.Ε.

Στο πρόγραμμα για την απόκτηση Μ.Δ.Ε από το Π.Μ.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας μπορούν να υποβάλουν υποψηφιότητα κατηγορίες πτυχιούχων που καθορίστηκαν στη παράγραφο . Λεπτομέρειες σχετικά με τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τυχόν συμπληρωματικά κριτήρια, καθορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος.

Οι Έλληνες υποψήφιοι πρέπει να γνωρίζουν αποδεδειγμένα Αγγλικά, ενώ οι αλλοδαποί πρέπει να γνωρίζουν επαρκώς την ελληνική γλώσσα. Η επάρκεια ξένης γλώσσας για Έλληνες υποψήφιους αποδεικνύεται στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- Άριστη γνώση:** Για την Αγγλική γλώσσα: πτυχίο CERTIFICATE OF PROFICIENCY IN ENGLISH (CPE) των Πανεπιστημίων Cambridge ή Michigan, ή πτυχίο CERIFICATE IN PROFICIENT COMMUNICATION του EDEXCEL INTERNATIONAL LONDON EXAMINATIONS ή άλλων πανεπιστημίων δημόσιου χαρακτήρα, ή TOEFL βαθμολογία 110 (iB), 270 (cB), 637 (pB) και άνω, ή κρατικό πιστοποιητικό γλωσσομάθειας επιπέδου Γ2.
- Πολύ καλή γνώση:** Για την Αγγλική γλώσσα: πτυχίο CERTIFICATE IN ADVANCED ENGLISH (CAE) του πανεπιστημίου του Cambridge, ή πτυχίο ADVANCED LEVEL CERTIFICATE IN ENGLISH (ALCE) της ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, ή πτυχίο CERIFICATE IN ADVANCED COMMUNICATION του EDEXCEL INTERNATIONAL LONDON EXAMINATIONS ή άλλων πανεπιστημίων δημόσιου χαρακτήρα, ή TEST OF ENGLISH FOR INTERNATIONAL COMMUNICATION (TOEIC) βαθμολογία από 785 και άνω του EDUCATIONAL TESTING SERVICE/CHAUNCEY, USA, ή TOEFL βαθμολογία 96-97 (iB), 243 (cB), 590-593 (pB) και άνω, ή κρατικό πιστοποιητικό γλωσσομάθειας επιπέδου Γ1.
- Καλή γνώση:** Για την Αγγλική γλώσσα: πτυχίο FIRST CERTIFICATE IN ENGLISH (FCE) του πανεπιστημίου Cambridge, ή πτυχίο MICHIGAN CERTIFICATE IN COMPETENCY IN ENGLISH (MCCE) του πανεπιστημίου Michigan, ή πτυχίο CERTIFICATE IN UPPER INTERMEDIATE COMMUNICATION του EDEXCEL INTERNATIONAL LONDON EXAMINATIONS ή άλλων πανεπιστημίων δημόσιου χαρακτήρα, ή δίπλωμα πιστοποίησης του IELTS (International English Language Testing System), ή TEST OF ENGLISH FOR INTERNATIONAL COMMUNICATION (TOEIC) βαθμολογία από 505 και άνω, ή TOEFL βαθμολογία 79-80 (iB), 213 (cB), 550 (pB) και άνω, ή κρατικό πιστοποιητικό γλωσσομάθειας επιπέδου Β2.
- Η άριστη, πολύ καλή και καλή γνώση ξένης γλώσσας αποδεικνύεται επίσης με τους εξής τρόπους:** (α) με πτυχίο τμήματος της οικείας γλώσσας και φιλολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή πτυχίο ή δίπλωμα ξενόγλωσσου τμήματος ή σχολής ΑΕΙ της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής ή οποιοδήποτε αναγνωρισμένο πτυχίο ή δίπλωμα ξενόγλωσσου ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της αλλοδαπής ή πιστοποιητικό επιτυχούς παρακολούθησης δυο (2) τουλάχιστον ετών σε ξενόγλωσσο ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή άδεια επάρκειας διδασκαλίας της ξένης γλώσσας που χορηγείται από το ΥΠΕΠΘ.

Τίτλοι επάρκειας ξένης γλώσσας (Αγγλικών), οι οποίοι δεν περιλαμβάνεται στους παραπάνω, μπορεί να γίνουν αποδεκτοί ανά περίπτωση

μετά από απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας. Όπου δεν υπάρχει αντίστοιχο πιστοποιητικό, είναι δυνατόν να προεπιλεγούν οι υποψήφιοι, εφόσον πληρούν τα υπόλοιπα κριτήρια, με την προϋπόθεση ότι θα δώσουν εξετάσεις υπό την οργάνωση του Τμήματος Γεωγραφίας προκειμένου να διαπιστωθεί η επάρκειά τους στη ξένη γλώσσα.

Η επάρκεια ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς υποψήφιους αποδεικνύεται στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- όταν ο υποψήφιος έχει ολοκληρώσει σπουδές Β΄ βάριας εκπαίδευσης στην Ελλάδα ή σε ελληνόφωνο σχολείο του εξωτερικού
- όταν ο υποψήφιος έχει πτυχίο ελληνικής φιλολογίας από ισότιμο ΑΕΙ της αλλοδαπής
- όταν ο υποψήφιος έχει πραγματοποιήσει πλήρη κύκλο προπτυχιακών σπουδών σε Ελληνικό ΑΕΙ ή ΤΕΙ, ή όταν έχει πιστοποιητικό επιτυχούς παρακολούθησης δύο (2) τουλάχιστον ετών σε ελληνικό τριτοβάθμιο ίδρυμα (ΑΕΙ ή ΤΕΙ).
- όταν ο υποψήφιος κατέχει πιστοποιητικό επάρκειας ελληνικής γλώσσας από κρατικά αναγνωρισμένο ίδρυμα παροχής τέτοιων πιστοποιητικών σε αλλοδαπούς.

Σε περίπτωση που δεν ικανοποιούνται τα πιο πάνω κριτήρια, ή ικανοποιούνται μερικώς, είναι δυνατόν να ζητηθεί από τον αλλοδαπό υποψήφιο να δώσει εκτενή συνέντευξη σε τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Γεωγραφίας σχετικά με τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του, τις σπουδές του κλπ, προκειμένου να διαπιστωθεί στην πράξη η επάρκειά του στην ελληνική γλώσσα.

B.3 Διαδικασία Επιλογής των εισακτέων στο Π.Μ.Σ. για Μ.Δ.Ε.

Για την επιλογή των εισακτέων στο ΠΜΣ η Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζει επιτροπή αξιολόγησης, αποτελούμενη από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, τα οποία αντιπροσωπεύουν όλο το φάσμα θεματικών κύκλων του Π.Μ.Σ. (άρθρο 4 του Ν. 3685/2008). Μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής υποψηφιοτήτων, η επιτροπή αξιολόγησης συλλέγει όλα τα στοιχεία τα οποία έχουν υποβάλλει οι υποψήφιοι και τα αξιολογεί στα επιμέρους σημεία τους και στο σύνολό τους. Στη συνέχεια, καλεί τους υποψήφιους σε προφορική συνέντευξη, σε ημερομηνία και ώρα που γνωστοποιείται εγκαίρως από τη Γραμματεία ΠΜΣ και την ιστοσελίδα του Τμήματος.

Για την επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ συνεκτιμώνται τα εξής κριτήρια:

1. Ο γενικός βαθμός του πτυχίου.
2. Η βαθμολογία στα προπτυχιακά μαθήματα τα σχετικά με τα γνωστικά αντικείμενα του Π.Μ.Σ.
3. Ο Βαθμός της πτυχιακής ή διπλωματικής εργασίας (όπου προβλέπεται σε προπτυχιακό επίπεδο).
4. Τυχόν ερευνητική ή μελετητική και επαγγελματική εμπειρία του υποψηφίου.
5. Τυχόν άρθρα και άλλες επιστημονικές δημοσιεύσεις του υποψηφίου.

6. Δύο τουλάχιστον συστατικές επιστολές από μέλη ΔΕΠ Ελληνικών ή ξένων ΑΕΙ, ή από ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων της χώρας ή της αλλοδαπής.
7. Πιστοποιητικό επάρκειας γλώσσας (αγγλικής ή/και ελληνικής, ανάλογα με την περίπτωση).
8. Οποιοδήποτε άλλο στοιχείο συμβάλλει στην συγκρότηση του “προφίλ” του υποψηφίου ως προς την ικανότητά του να παρακολουθήσει ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στη Γεωγραφία.

Η τελική επιλογή των εισακτέων στο ΠΜΣ γίνεται με βάση την αξιολόγησή τους κατά την προσωπική συνέντευξη. Η επιτροπή αξιολόγησης συντάσσει πρακτικό επιλογής των προτεινομένων καθώς και πίνακα τυχόν επιλαχόντων τον οποίο υποβάλλει στη Γ.Σ.Ε.Σ. προς έγκριση. Μετά την έγκριση της Γ.Σ.Ε.Σ. ο πίνακας εισακτέων καθώς και των τυχόν επιλαχόντων πρωτοκολλείται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ και αναρτάται στην Ιστοσελίδα και στις Ανακοινώσεις του Π.Μ.Σ. του Τμήματος.

Τυχόν ενστάσεις επί της διαδικασίας επιλογής υποβάλλονται στη Γραμματεία Π.Μ.Σ. εντός προθεσμίας 10 ημερών από την ημερομηνία πρωτοκόλλου του Πίνακα και της ανάρτησής του στην Ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. Οι ενστάσεις εξετάζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., κατόπιν εισήγησης της Σ.Ε. του ΠΜΣ, στην πρώτη συνεδρίαση του σώματος που έπεται της κατάθεσής τους. Σε κάθε περίπτωση ο μέγιστος αριθμός εισακτέων για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. δεν μπορεί να ξεπεράσει τον αριθμό των τριάντα (30), σύμφωνα με το άρθρο 7 της Υπουργικής Απόφασης Β7/3712 (ΦΕΚ 577/Β’/28.04.2005) που διέπει το Π.Μ.Σ.

B.4 Εγγραφή των Μεταπτυχιακών Φοιτητών

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που έχουν γίνει δεκτοί στο Π.Μ.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. μπορούν να προχωρήσουν στην πρώτη εγγραφή τους μετά από την έγκριση του σχετικού πρακτικού της Γ.Σ.Ε.Σ. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές εγγράφονται στο Α’ διδακτικό εξάμηνο του Π.Μ.Σ. κατά την τελευταία εβδομάδα του Σεπτεμβρίου ή την πρώτη εβδομάδα του Οκτωβρίου.

Δίδακτρα

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που έχουν γίνει δεκτοί στο Π.Μ.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. καταβάλλουν δίδακτρα για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών. Τα δίδακτρα ανέρχονται σε 600€ ανά διδακτικό εξάμηνο για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή και προκαταβάλλονται στην έναρξη του εξαμήνου. Τα δίδακτρα καταβάλλονται σ’ όλη τη διάρκεια της φοίτησης, ενώ προβλέπεται απαλλαγή από τα δίδακτρα μόνο του Δ’ εξαμήνου, για τις ανάγκες εκπόνησης της μεταπτυχιακής διατριβής.

Χορήγηση υποτροφιών

Κατ’ έτος χορηγούνται υποτροφίες σε τέσσερις (4) μεταπτυχιακούς φοιτητές του Π.Μ.Σ: Δύο (2) στο χειμερινό (Α΄) εξάμηνο και δύο (2) στο εαρινό (Β΄) εξάμηνο, με βάση την επίδοση στα μαθήματα του εξαμήνου. Τα κριτήρια για τη λήψη των υποτροφιών είναι τα ακόλουθα:

1. Να έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε όλα τα μαθήματα του διδακτικού εξαμήνου, όπως ορίζονται από το Πρόγραμμα Σπουδών
2. Να έχουν μέσο όρο βαθμολογίας σε όλα τα μαθήματα του Εξαμήνου τουλάχιστον επτά και πέντε δέκατα (7.5)

Οι υποτροφίες, **μία ανά Κατεύθυνση του Π.Μ.Σ.**, χορηγούνται σε δύο μεταπτυχιακούς φοιτητές, που έχουν τον υψηλότερο μέσο όρο βαθμολογίας στο σύνολο των μαθημάτων του Α΄ και Β΄ εξαμήνου. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, η υποτροφία μοιράζεται ισόποσα στους υποψηφίους.

B.5 Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο

Παρακάτω αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με τη διάρκεια και τις προθεσμίες των εκπαιδευτικών διαδικασιών για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές που εισήχθησαν το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010. Το αναλυτικό χρονοδιάγραμμα παρατίθεται στο Παράρτημα ΙΙΙ (σελ. 46).

Α΄ εξάμηνο, Οκτώβριος 2009 – Φεβρουάριος 2010: 13 διδακτικές εβδομάδες, μία εβδομάδα ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, δύο εβδομάδες εξετάσεων, μια κενή εβδομάδα και δύο εβδομάδες διακοπών Χριστουγέννων.

Β΄ εξάμηνο, Φεβρουάριος 2010 – Ιούνιος 2010 : 14 διδακτικές εβδομάδες, μια εβδομάδα ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, δύο εβδομάδες εξετάσεων, και δύο εβδομάδες διακοπών Πάσχα.

Γ΄ εξάμηνο, Οκτώβριος 2009 - Φεβρουάριος 2010 : Ανάλυση, εκπόνηση και εξέταση της μεταπτυχιακής διατριβής, με τις προϋποθέσεις της παραγράφου Γ.7.3.

Χρόνος εγγραφής στο Π.Μ.Σ. Η εγγραφή των επιτυχόντων υποψηφίων ως μεταπτυχιακών φοιτητών στο Π.Μ.Σ. για το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 γίνεται στο διάστημα 6-12 Οκτωβρίου.

Γ.5.1. Θέματα Εγγραφής και εξετάσεων

Χρόνος εγγραφής στα μαθήματα κάθε εξαμήνου. Η εγγραφή των μεταπτυχιακών φοιτητών σε μαθήματα των εξαμήνων γίνεται μία εβδομάδα πριν ή/και την πρώτη εβδομάδα διεξαγωγής των μαθημάτων. Εντός της 2^{ης} εβδομάδας από την έναρξη των μαθημάτων κάθε εξαμήνου, η Γραμματεία του Τμήματος εκδίδει κατάλογο εγγεγραμμένων σε κάθε μάθημα και τον αποστέλλει στους αντίστοιχους διδάσκοντες και στην Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας.

Χρόνος αλλαγής δηλωθέντων μαθημάτων. Μέχρι το τέλος της δεύτερης εβδομάδας των μαθημάτων είναι δυνατή η αλλαγή ενός το πολύ μαθήματος Κατ’ Επιλογήν Υποχρεωτικού ή Επιλογής.

Χρόνος ανάληψης της μεταπτυχιακής διατριβής. Εφόσον ο μεταπτυχιακός φοιτητής έχει εξεταστεί επιτυχώς σε έξι (6) μαθήματα του Α’ και Β’ εξαμήνου, η ανάληψη της μεταπτυχιακής διατριβής γίνεται με δήλωσή του την πρώτη εβδομάδα του Γ’ εξαμήνου. Σε διαφορετική περίπτωση η εγγραφή μπορεί να γίνει την πρώτη εβδομάδα των εξαμήνων που ακολουθούν με την προϋπόθεση ότι ικανοποιείται η συνθήκη της επιτυχούς εξέτασης σε 6 συνολικά μαθήματα.

Χρόνος εξέτασης της μεταπτυχιακής διατριβής. Η διάρκεια εκπόνησης της μεταπτυχιακής διατριβής δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός εξαμήνου. Η εξέτασή της γίνεται κατά τη λήξη του Γ’ εξαμήνου, εφόσον ο φοιτητής έχει επιτυχώς εξεταστεί στα οκτώ (8) μεταπτυχιακά μαθήματα που υποχρεούται να παρακολουθήσει. Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την έγκαιρη παρουσίαση της διατριβής, δίνεται η δυνατότητα παρουσίασης της σε έκτακτες περιόδους.

B.6 Συμμετοχή των μεταπτυχιακών φοιτητών στις δραστηριότητες του Τμήματος Γεωγραφίας

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές είναι δυνατόν να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα που συντονίζουν μέλη ΔΕΠ του Τμήματος στο βαθμό που το αντικείμενο του ερευνητικού προγράμματος εντάσσεται στα ενδιαφέροντα και τις ιδιαίτερες δεξιότητες του μεταπτυχιακού φοιτητή. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει ο χρόνος ενασχόλησης των μεταπτυχιακών σε ερευνητικά προγράμματα να εμποδίζει την ομαλή παρακολούθηση των μαθημάτων και σεμιναρίων του Π.Μ.Σ., την προσωπική τους μελέτη, την εκπόνηση εργασιών, ασκήσεων, ερευνητικών άρθρων, συμμετοχών σε επιστημονικά συνέδρια, κλπ.

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές είναι δυνατόν να ανατίθεται επικουρικό διδακτικό έργο στα εργαστήρια μαθημάτων του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος Γεωγραφίας. Ο αριθμός των απασχολούμενων μεταπτυχιακών φοιτητών και ο αριθμός των ωρών

της εβδομαδιαίας απασχόλησής τους, ο οποίος δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος των έξι (6) ωρών, καθορίζεται από σχετική απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται με βάση την επίδοσή τους στο Α' διδακτικό εξάμηνο του Π.Μ.Σ. και τη συνάφεια των σπουδών τους με τα εργαστηριακά μαθήματα. Οι σχετικές λεπτομέρειες για τη συμμετοχή των μεταπτυχιακών φοιτητών στη διδακτική δραστηριότητα του Τμήματος Γεωγραφίας καθορίζονται κατόπιν σχετικής εισήγησης της Σ.Ε. του ΠΜΣ και απόφασης της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Η αμοιβή των μεταπτυχιακών φοιτητών που παρέχουν επικουρικό έργο γίνεται μέσω σύμβασης με τον Ειδικό Λογαριασμό Έρευνας του Πανεπιστημίου, ο οποίος διαχειρίζεται τα δίδακτρα του Π.Μ.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας.

Γ.7 Δομή και λειτουργία του ΠΜΣ

Γ.7.1. Τα μεταπτυχιακά μαθήματα του ΠΜΣ

Τα μεταπτυχιακά μαθήματα που προσφέρονται στα τρία διδακτικά εξάμηνα (Α' -Γ') του Π.Μ.Σ. εντάσσονται σε δυο κατευθύνσεις:

Κατεύθυνση Α' : Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική στην Ανθρωπογεωγραφία και το Σχεδιασμό του Χώρου

Κατεύθυνση Β' : Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική στη Διαχείριση Φυσικού Περιβάλλοντος και Κινδύνων

Συνολικά, στα δυο πρώτα διδακτικά εξάμηνα του Π.Μ.Σ. προσφέρονται είκοσι πέντε (25) μεταπτυχιακά μαθήματα ενώ το τρίτο διδακτικό εξάμηνο αφιερώνεται στην εκπόνηση μεταπτυχιακής διατριβής. Η κατανομή ανά διδακτικό εξάμηνο και κατεύθυνση παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα ενώ σύντομες περιγραφές περιέχονται στο Παράρτημα ΙΙ (σελ. 37).

Τα μαθήματα διακρίνονται σε:

- **Υποχρεωτικά** τα οποία έχουν ως σκοπό την απόκτηση του βασικού γνωστικού υποβάθρου σε θέματα γεωπληροφορικής, μεθοδολογίας έρευνας στη Γεωγραφία καθώς και σε θέματα που πραγματεύεται η κατεύθυνση που ανήκει ο φοιτητής. Οι φοιτητές και των δυο κατευθύνσεων υποχρεούνται να παρακολουθήσουν τρία (3) κοινά Υποχρεωτικά μαθήματα κατά τη διάρκεια του Α' εξαμήνου, και ένα (1) κοινό Υποχρεωτικό κατά τη διάρκεια του Β' εξαμήνου. Σε κάθε κατεύθυνση προσφέρεται ένα (1) Υποχρεωτικό μάθημα κατά τη διάρκεια του Α' εξαμήνου, το οποίο θεωρείται βασικό μάθημα για την κατεύθυνση και αποτελεί την πρώτη επαφή του φοιτητή με την κατεύθυνσή του στο εξάμηνο αυτό.
- **Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά** τα οποία αποτελούν εξειδίκευση στην κατεύθυνση που ανήκει ο φοιτητής. Κατά τη διάρκεια του Β' εξαμήνου προσφέρονται τρία (3) Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά μαθήματα σε κάθε κατεύθυνση εκ των οποίων οι φοιτητές υποχρεούνται να επιλέξουν και να παρακολουθήσουν τα δύο (2).
- **Επιλογής** από μία λίστα κοινών μαθημάτων ή το τρίτο Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό κατεύθυνσης που ανήκει ο φοιτητής ή από τα τρία (3) Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά της κατεύθυνσης. Δίνεται η δυνατότητα επιλογής ενός (1) μαθήματος.
- **Μεταπτυχιακή διατριβή.** Αποτελεί μια επιστημονική εργασία η οποία οφείλει να εμπεριέχει στοιχεία πρωτοτυπίας στα γνωστικά πεδία τα σχετικά με το Π.Μ.Σ. είτε μέσω της δημιουργίας νέας γνώσης, είτε μέσω της άσκησης αυτόνομης κριτικής σκέψης, είτε, τέλος, μέσω συνδυασμού των παραπάνω. Η μεταπτυχιακή διατριβή εκπονείται σε θέμα που εντάσσεται στο ευρύτερο γνωσιολογικό πεδίο άλλους κατεύθυνσης που παρακολουθεί ο μεταπτυχιακός φοιτητής. Αντίστοιχα ο επιβλέπων καθηγητής μεταπτυχιακής διατριβής θα πρέπει να

εκπροσωπεί το ευρύτερο γνωσιολογικό πεδίο της κατεύθυνσης που παρακολουθεί ο φοιτητής. Εξαίρεση αποτελούν τα μέλη ΔΕΠ που διδάσκουν μαθήματα που εντάσσονται και στις δυο κατευθύνσεις.

Όλα τα μαθήματα είναι εξαμηνιαία, διαρκούν δεκατρείς (13) εβδομάδες, διδάσκονται τρεις (3) ώρες την εβδομάδα και αντιστοιχούν σε επτά & μισή (7,5) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Η εκπόνηση της μεταπτυχιακής διατριβής διαρκεί ένα (1) τουλάχιστον διδακτικό εξάμηνο και αντιστοιχεί σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Είναι δυνατόν τα μαθήματα, κατά την κρίση του διδάσκοντα, να συμπληρώνονται από ασκήσεις και εργασίες, ατομικές ή ομαδικές, για την καλύτερη εμπέδωσή άλλους. Σε κάθε περίπτωση εναπόκειται στην κρίση του διδάσκοντα να καθορίσει ειδικότερες απαιτήσεις άλλους άσκησης (ή των ασκήσεων) σε κάθε μάθημα, ή άλλους μορφής εργασίες που θα πρέπει να εκπονήσει ο φοιτητής στα πλαίσια του μαθήματος. Είναι δυνατόν ακόμα, σε συνεννόηση μεταξύ διδασκόντων να δίδονται κοινές ασκήσεις και εργασίες που να αντιστοιχούν σε ομάδες συναφών μαθημάτων. Τέλος, υπάρχει η δυνατότητα να δίδονται διαλέξεις στα πλαίσια του μαθήματος από προσκεκλημένους καθηγητές ελληνικών ή ξένων ΑΕΙ και άλλους ειδικούς επιστήμονες.

Ακολουθεί ο Πίνακας με τους τίτλους των μαθημάτων του ΠΜΣ, όπως έχουν οριστεί από τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης Β7/32731 (ΦΕΚ 1597/Β' /11.08.08) και από την τελευταία τροποποίηση του προγράμματος των μαθημάτων, σύμφωνα με απόφαση της 8^{ης}/20.05.2009 συνεδρίασης της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας και έγκρισης της Συγκλήτου Ειδικής Σύμβασης Πανεπιστημίου Αιγαίου (αρ. συνεδρίασης 17/02.07.2009):

A' ΕΞΑΜΗΝΟ

α/α	Κωδικός Μαθήματος	Τίτλος μαθήματος	Είδος μαθήματος	Πιστωτικές Μονάδες
Κατεύθυνση Α και Β				
1	ΓΕΩ-Α-100	Μέθοδοι Έρευνας στη Γεωγραφία	Υποχρεωτικό	7,5
2	ΓΕΩ-Α-101	Χωρική Ανάλυση	Υποχρεωτικό	7,5
3	ΓΕΩ-Α-102	Εισαγωγή στην Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική	Υποχρεωτικό	7,5
Κατεύθυνση Α				
4	ΓΕΩ-Α-110	Χώρος – Κοινωνία – Πολιτισμός	Υποχρεωτικό	7,5
Κατεύθυνση Β				
5	ΓΕΩ-Α-120	Περιβαλλοντικές Αλλαγές και Κίνδυνοι	Υποχρεωτικό	7,5

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

α/α	Κωδικός Μαθήματος	Τίτλος μαθήματος	Είδος μαθήματος	Πιστωτικές Μονάδες
Κατεύθυνση Α και Β				
6	ΓΕΩ-A-203	Διαχείριση Γεωγραφικών Δεδομένων	Υποχρεωτικό	7,5
Κατεύθυνση Α				
7	ΓΕΩ-A-210	Καινοτομικά Δίκτυα, Χώρος και Σχεδιασμός	ΚΕΥ*/Επιλογής	7,5
8	ΓΕΩ-A-211	Αστική Ανάπτυξη και Πολιτικές	ΚΕΥ/Επιλογής	7,5
9	ΓΕΩ-A-212	Οικονομικο-πολιτικές Προσεγγίσεις στο Χώρο	ΚΕΥ/Επιλογής	7,5
Κατεύθυνση Β				
10	ΓΕΩ-A-220	Σχεδιασμός και Διαχείριση Προστατευτέων Περιοχών	ΚΕΥ/Επιλογής	7,5
11	ΓΕΩ-A-221	Εφαρμοσμένη Γεωμορφολογία και Περιβάλλον	ΚΕΥ/Επιλογής	7,5
12	ΓΕΩ-A-222	Γεωπληροφορική και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων	ΚΕΥ/Επιλογής	7,5
Κατεύθυνση Α και Β – Επιλογής**				
13	ΓΕΩ-A-250	Ειδικά Θέματα στα Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών	Επιλογής	7,5
14	ΓΕΩ-A-251	Οπτικοποίηση Χωρικών Δεδομένων	Επιλογής	7,5
15	ΓΕΩ-A-252	Ειδικά Θέματα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων	Επιλογής	7,5
16	ΓΕΩ-A-253	Ειδικά Θέματα Διαχείρισης Παράκτιου Χώρου	Επιλογής	7,5
17	ΓΕΩ-A-254	Διαχείριση Ιστορικών και Παραδοσιακών Συνόλων	Επιλογής	7,5
18	ΓΕΩ-A-255	Εφαρμογές Χωρικής Ανάλυσης στον Τομέα της Υγείας	Επιλογής	7,5
19	ΓΕΩ-A-256	Γεωγραφία των Μετακινήσεων	Επιλογής	7,5
20	ΓΕΩ-A-257	Εφαρμοσμένη Δορυφορική Τηλεπισκόπηση	Επιλογής	7,5
21	ΓΕΩ-A-258	Ανάπτυξη Υπαίθρου	Επιλογής	7,5
22	ΓΕΩ-A-259	Εφαρμογές Γεωπληροφορικής στην Εκπαίδευση	Επιλογής	7,5
23	ΓΕΩ-A-260	Ειδικά Θέματα Γεωγραφίας	Επιλογής	7,5
24	ΓΕΩ-A-261	Ανθρωπογεωγραφία του Αναπτυσσόμενου Κόσμο	Επιλογής	7,5
25	ΓΕΩ-A-262	Κλιματική Αλλαγή	Επιλογής	7,5

* ΚΕΥ = Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό

** Διευκρινίζεται ότι ενδέχεται να μην προσφέρονται όλα τα μαθήματα επιλογής κάθε ακαδημαϊκό έτος

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

α/α	Κωδικός Μαθήματος	Τίτλος μαθήματος	Είδος μαθήματος	Πιστωτικές Μονάδες
Κατεύθυνση Α και Β				
26	ΓΕΩ-Α-300	Μεταπτυχιακή διατριβή	Υποχρεωτικό	30

Το ως άνω πρόγραμμα συμπληρώνεται με **σεμιναριακά μαθήματα** σε επιλεγμένα θέματα για την παροχή εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων στους φοιτητές του προγράμματος, **η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική.**

Η τελευταία εβδομάδα του Α' και Β' Εξαμήνου αφιερώνεται σε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες άλλους αναπληρώσεις διαλέξεων, ανασκόπηση άλλους διδαχθείσας ύλης, παρουσιάσεις ασκήσεων και εργασιών, παρουσιάσεις-συζητήσεις θεμάτων ευρύτερου ενδιαφέροντος από άλλους μεταπτυχιακούς φοιτητές ή τα μέλη ΔΕΠ, διαλέξεις από προσκεκλημένους καθηγητές ελληνικών ή ξένων ΑΕΙ και άλλους ειδικούς.

Γ.7.2. Επιλογή, εγγραφή, παρακολούθηση, εξέταση, και βαθμολογία των μεταπτυχιακών μαθημάτων

Με την πρώτη αίτηση εγγραφής του στο ΠΜΣ, ο φοιτητής εγγράφεται στην κατεύθυνση που επελέγη να παρακολουθήσει και όπου θα εκπονήσει την μεταπτυχιακή του διατριβή για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν σε οκτώ (8) από το σύνολο των προσφερομένων μαθημάτων. Ο φοιτητής υποχρεούται να παρακολουθήσει τέσσερα (4) κοινά Υποχρεωτικά μαθήματα, ένα (1) Υποχρεωτικό και δύο (2) Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά μαθήματα της κατεύθυνσης που ανήκει και ένα (1) Επιλογής μάθημα.

Πέραν των υποχρεώσεων αυτών ο φοιτητής έχει τη δυνατότητα να εγγραφεί σε μαθήματα από το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου με σκοπό τη συμπλήρωση ή την εξειδίκευση των γνώσεών του. Επίσης ο μεταπτυχιακός φοιτητής μπορεί να εγγραφεί και να παρακολουθήσει **έως ένα επιπλέον από τα προβλεπόμενα στο Πρόγραμμα Σπουδών μεταπτυχιακό μάθημα.** Το μάθημα αυτό θεωρείται ως Επιλογής και ο βαθμός του δεν συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό του Μ.Δ.Ε.

Οι υποχρεώσεις των φοιτητών ως προς την επιλογή και παρακολούθηση μεταπτυχιακών μαθημάτων ανά διδακτικό εξάμηνο είναι οι εξής:

A' Εξάμηνο: Οι φοιτητές και των δυο κατευθύνσεων υποχρεούνται στην επιλογή των τριών (3) κοινών Υποχρεωτικών μαθημάτων και παράλληλα του ενός (1) Υποχρεωτικού μαθήματος της κατεύθυνσης που παρακολουθούν.

B' Εξάμηνο: Οι φοιτητές και των δυο κατευθύνσεων υποχρεούνται στην επιλογή του ενός (1) κοινού Υποχρεωτικού μαθήματος και παράλληλα δύο (2) εκ των τριών (3) Υποχρεωτικών μαθημάτων που προσφέρονται στην κατεύθυνση που παρακολουθούν. Ανάλογα με τα ειδικότερα ενδιαφέροντά τους, οι φοιτητές επιλέγουν επιπλέον ένα (1) μάθημα Επιλογής (για τον χαρακτηρισμό των μαθημάτων ως Επιλογής βλ. προηγούμενη παράγραφο).

Γ' Εξάμηνο: Εκπόνηση της μεταπτυχιακής έρευνας και συγγραφή της σχετικής μεταπτυχιακής διατριβής. Στο τέλος του εξαμήνου παραδίδεται και υποστηρίζεται η μεταπτυχιακή διατριβή.

Οι δηλώσεις εγγραφής στα μαθήματα του εξαμήνου υποβάλλονται στη Γραμματεία Π.Μ.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας κατά την περίοδο εγγραφών η οποία ορίζεται ως η πρώτη εβδομάδα του κάθε εξαμήνου (βλ. Γ.5.1.). Εάν ο μεταπτυχιακός φοιτητής δεν υποβάλει σχετική δήλωση εγγραφής μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία, προτείνεται για διαγραφή από το ΠΜΣ με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.

Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή ορίζεται από τη ΓΣΕΣ, ύστερα από πρόταση της Σ.Ε., ένα μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Γεωγραφίας ως Σύμβουλος Σπουδών, ο οποίος έχει την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή. Κατά τη διάρκεια των σπουδών για το Μ.Δ.Ε., ο Σύμβουλος Σπουδών συνεργάζεται και κατευθύνει τον μεταπτυχιακό φοιτητή στην επιλογή των καταλληλότερων μαθημάτων σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τους στόχους του. Ο Σύμβουλος Σπουδών, αν κρίνει απαραίτητο, μπορεί να ζητήσει τη συμβουλή και άλλων μελών ΔΕΠ που διδάσκουν στο Π.Μ.Σ. ανάλογα με το ειδικότερο πρόβλημα που πιθανόν να προκύπτει κάθε φορά.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων και η συμμετοχή στις συναφείς εκπαιδευτικές δραστηριότητες και εργασίες είναι υποχρεωτική. Σε περίπτωση που συντρέχουν εξαιρετικά σοβαροί και τεκμηριωμένοι λόγοι αδυναμίας παρουσίας του μεταπτυχιακού φοιτητή, ο διδάσκων μπορεί να δικαιολογήσει ορισμένες απουσίες, ο μέγιστος αριθμός των οποίων δεν μπορεί να υπερβεί το **1/4 των διαλέξεων**. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής έχει το δικαίωμα να εγγραφεί στο επόμενο διδακτικό εξάμηνο και να επαναλάβει το μάθημα **μία (1) μόνο φορά** (ή άλλο αντίστοιχο που του ορίζει η Γ.Σ.Ε.Σ.) στην αντίστοιχη διδακτική περίοδο του επόμενου έτους. **Εάν αποτύχει και δεύτερη φορά** στο ίδιο μάθημα (ή σε άλλο αντίστοιχο που ορίζει η Γ.Σ.Ε.Σ.), η **φοίτησή του στο ΠΜΣ λήγει με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.**

Η βαθμολογία στα μαθήματα γίνεται στην κλίμακα μηδέν έως δέκα (0-10), με βάση προαγωγής το πέντε (5). Ο βαθμός του μαθήματος προκύπτει όχι μόνο από την τελική εξέταση αλλά και από τις ασκήσεις, παρουσιάσεις και λοιπές εργασίες που διεξάγονται κατά τη διάρκεια του μαθήματος, με σχετική βαρύτητα που καθορίζεται σε κάθε μάθημα από τον αρμόδιο διδάσκοντα ή ομάδα διδασκόντων.

Η τελική εξέταση διεξάγεται την εβδομάδα που ακολουθεί την τελευταία εβδομάδα διδασκαλίας του εξαμήνου. Η Γ.Σ.Ε.Σ. μπορεί με τεκμηριωμένη απόφασή της να αποδεχθεί έκτακτη εξέταση σε δυο (2) μαθήματα, κατά μέγιστο ανά διδακτικό εξάμηνο, εφόσον δεν μπόρεσε να εξεταστεί ο μεταπτυχιακός φοιτητής, για λόγους ανώτερης βίας. Τα αποτελέσματα εκδίδονται από τους διδάσκοντες μέσα σε μια εβδομάδα από τη διεξαγωγή της τελικής εξέτασης. Φοιτητές που αποτυγχάνουν σε δύο (2) το πολύ μαθήματα του εξαμήνου που παρακολουθούν μπορούν να επανεγγραφούν τον επόμενο χρόνο στα ίδια μαθήματα (ή και διαφορετικά αν πρόκειται για μαθήματα Επιλογής ή Κατ’ Επιλογήν Υποχρεωτικά). Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα του Β’ εξαμήνου, το οποίο εξετάζεται επαναληπτικά στο Δ’ διδακτικό εξάμηνο, ο φοιτητής υποχρεούται κατά την επαναληπτική δήλωση του μαθήματος να καταβάλει **δίδακτρα αξίας 150 € ανά μάθημα. Φοιτητές που αποτυγχάνουν σε περισσότερα από δύο (2) μαθήματα το διδακτικό εξάμηνο διαγράφονται μετά από εισήγηση της Σ.Ε. και απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.**

Αν ο μεταπτυχιακός φοιτητής έχει παρακολουθήσει μαθήματα άλλου αναγνωρισμένου μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών στη Γεωγραφία ή Γεωπληροφορική ή σε συγγενές γνωστικό πεδίο σε ΑΕΙ της χώρας ή σε ισότιμο ΑΕΙ του εξωτερικού και έχει εξεταστεί επιτυχώς σε αυτά, μπορεί να απαλλαγεί από αντίστοιχα μαθήματα του Π.Μ.Σ. μετά από αίτησή του, εισήγηση των αντίστοιχων διδασκόντων και απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.

Γ.7.3. Μεταπτυχιακή Διατριβή

Η μεταπτυχιακή διατριβή εκπονείται σε θέμα που εντάσσεται στο ευρύτερο γνωστικό πεδίο της κατεύθυνσης που παρακολουθεί ο μεταπτυχιακός φοιτητής. Αντίστοιχα ο επιβλέπων καθηγητής της μεταπτυχιακής διατριβής θα πρέπει να εκπροσωπεί το ευρύτερο γνωσιολογικό πεδίο της κατεύθυνσης που παρακολουθεί ο φοιτητής. Εξαιρέση αποτελούν τα μέλη ΔΕΠ που διδάσκουν μαθήματα που είναι κοινά και στις δύο κατευθύνσεις. **Η ανάληψη θέματος μεταπτυχιακής διατριβής** καθώς και ο προσδιορισμός του επιβλέποντα καθηγητή, μπορεί να γίνει μετά το τέλος του Β’ εξαμήνου του πρώτου έτους σπουδών, με την προϋπόθεση ότι ο μεταπτυχιακός φοιτητής έχει ως τότε εξεταστεί επιτυχώς **τουλάχιστον στα έξι (6) από τα μεταπτυχιακά μαθήματα του Π.Μ.Σ.**

Το θέμα της μεταπτυχιακής διατριβής καθώς και το όνομα του επιβλέποντα καθηγητή δηλώνονται με αίτηση του μεταπτυχιακού φοιτητή στη Γραμματεία κατά την εγγραφή του στο Γ’ διδακτικό εξάμηνο σπουδών ή σε επόμενο διδακτικό εξάμηνο σε περίπτωση που δεν ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις¹. Επιβλέπων μιας μεταπτυχιακής διατριβής, μπορεί να είναι μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Γεωγραφίας οποιασδήποτε βαθμίδας, από αυτά που τους έχει ανατεθεί διδακτικό έργο στο ΠΜΣ. Στο τέλος της περιόδου ανάθεσης μεταπτυχιακής διατριβής η Γ.Σ.Ε.Σ. επικυρώνει την κατανομή θεμάτων ανά επιβλέποντα. Ο κατάλογος με τα θέματα και τους επιβλέποντες αναρτάται στον Πίνακα Ανακοινώσεων του Π.Μ.Σ.

---

¹ Θα πρέπει να έχει προηγηθεί σχετική συνεννόηση μεταξύ μεταπτυχιακού φοιτητή και επιβλέποντα

Ο επιβλέπων, σε συνεργασία με το μεταπτυχιακό φοιτητή, καθορίζει τα υπόλοιπα δυο μέλη της εξεταστικής επιτροπής, των οποίων τα διδακτικά ή ερευνητικά ενδιαφέροντα εντάσσονται στο ευρύτερο γνωστικό πεδίο της μεταπτυχιακής διατριβής. Η σύνθεση της εξεταστικής επιτροπής οριστικοποιείται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος κατόπιν σχετικής εισήγησης του επιβλέποντα τουλάχιστον ένα (1) μήνα πριν την παρουσίαση της μεταπτυχιακής διατριβής. Είναι δυνατόν στην επιτροπή να συμμετέχουν και εξωτερικοί εξεταστές (μέλη ΔΕΠ άλλου Τμήματος του Πανεπιστημίου Αιγαίου ή και άλλου ΑΕΙ της χώρας ή της αλλοδαπής, ή ερευνητές αναγνωρισμένου ερευνητικού ιδρύματος ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, κάτοχοι Δ.Δ, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο αντικείμενο του ΠΜΣ), εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο για μια πιο ολοκληρωμένη αξιολόγηση της μεταπτυχιακής διατριβής.

Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζεται η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διατριβής.

Η διάρκεια εκπόνησης της μεταπτυχιακής διατριβής δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός εξαμήνου. Όταν ο επιβλέπων καθηγητής, σε συνεννόηση με το μεταπτυχιακό φοιτητή, θεωρεί ότι η μεταπτυχιακή διατριβή έχει ολοκληρωθεί, ο μεταπτυχιακός φοιτητής υποβάλλει στη Γραμματεία του Τμήματος αίτηση με την οποία ζητά να καθοριστεί η ακριβής ημερομηνία παρουσίασης και εξέτασής της. Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάθεση της αίτησης εξέτασης αποτελεί η **επιτυχής εξέταση του μεταπτυχιακού φοιτητή στα οκτώ (8) μεταπτυχιακά μαθήματα**. Η εξέταση της μεταπτυχιακής διατριβής γίνεται κατά τη λήξη του Γ' εξαμήνου. Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την έγκαιρη παρουσίαση της διατριβής, δίνεται η δυνατότητα παρουσίασης της σε έκτακτες περιόδους.

Μια (1) τουλάχιστον εβδομάδα πριν την καθορισμένη ημερομηνία παρουσίασης, ο μεταπτυχιακός φοιτητής υποβάλλει τη μεταπτυχιακή διατριβή σε ισάριθμα αντίτυπα στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, στην οποία περιλαμβάνεται οπωσδήποτε περίληψη 1-2 σελίδων στην ελληνική και αγγλική. Οι γενικές οδηγίες για την εκπόνηση, σύνταξη και συγγραφή της μεταπτυχιακής διατριβής παρατίθενται στο Παράρτημα IV (σελ. 48).

Η εξέταση και βαθμολόγηση της μεταπτυχιακής διατριβής γίνεται από την τριμελή εξεταστική επιτροπή. Η υποστήριξη της μεταπτυχιακής διατριβής είναι προφορική ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής και άλλων πιθανόν ενδιαφερόμενων παρατηρητών (μελών ΔΕΠ, φοιτητών κλπ). Ο μεταπτυχιακός φοιτητής θα πρέπει να έχει εκ των προτέρων συνεννοηθεί με τον επιβλέποντα για τον τρόπο παρουσίασης της διατριβής. Τη συζήτηση με αφορμή την υποστήριξη της μεταπτυχιακής διατριβής συντονίζει ο επιβλέπων καθηγητής. Μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης, τις ερωταπαντήσεις κλπ, η εξεταστική επιτροπή συνεδριάζει για τη βαθμολόγηση της διατριβής η οποία κατατίθεται εγγράφως στη Γραμματεία του Τμήματος σε ειδικό έντυπο, εφόσον πληρούνται όλες οι προηγούμενες προϋποθέσεις.

Η μεταπτυχιακή διατριβή οφείλει να εμπεριέχει στοιχεία πρωτοτυπίας στα γνωστικά πεδία τα σχετικά με το Π.Μ.Σ. είτε μέσω της δημιουργίας νέας γνώσης, είτε μέσω της άσκησης αυτόνομης κριτικής σκέψης, είτε, τέλος, μέσω συνδυασμού των παραπάνω. Για τη βαθμολόγηση συνεκτιμούνται αφενός η ποιότητα της μεταπτυχιακής διατριβής και αφετέρου ο βαθμός πληρότητας της παρουσίασης και υποστήριξής της. Ο βαθμός της μεταπτυχιακής διατριβής υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των βαθμών των τριών μελών της εξεταστικής επιτροπής.

Ως ελάχιστος προβιβασίμος βαθμός μιας μεταπτυχιακής διατριβής ορίζεται το έξι (6). Σε περίπτωση αποτυχίας ο μεταπτυχιακός φοιτητής έχει τη δυνατότητα βελτίωσης της εργασίας του και επανάληψης της εξέτασής της μετά από αίτησή του. Η παρουσίαση της βελτιωμένης μεταπτυχιακής διατριβής θα πρέπει να γίνει μέσα **σε χρονικό διάστημα δυο (2) μηνών** από την ημερομηνία της πρώτης εξέτασης. **Αν αποτύχει και δεύτερη φορά η φοίτησή του στο ΠΜΣ λήγει** και του δίνεται απλή βεβαίωση παρακολούθησης των μαθημάτων του ΠΜΣ.

Μετά την παρουσίαση της μεταπτυχιακής διατριβής, ο φοιτητής ενσωματώνει διορθώσεις και σχόλια που του έχουν τυχόν γίνει από τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, και μέσα σε διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών υποβάλει τρία (3) αντίγραφα της διορθωμένης μεταπτυχιακής διατριβής στη Γραμματεία του Τμήματος και τρία (3) αντίγραφα στα μέλη της τριμελούς επιτροπής. Την ενσωμάτωση των διορθώσεων πιστοποιεί εγγράφως στη Γραμματεία ο επιβλέπων καθηγητής. Αν η μεταπτυχιακή διατριβή δεν ολοκληρωθεί επιτυχώς εντός του Γ' εξαμήνου, μπορεί να συνεχιστεί κατά τα επόμενα διδακτικά εξάμηνα.

Είναι δυνατόν, με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος, να καθορίζεται για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή ένα χρηματικό ποσό για την κάλυψη των εξόδων εκτύπωσης και αναπαραγωγής δύο (2) αντιτύπων της μεταπτυχιακής διατριβής.

Γ.7.4. Βαθμός και Απονομή Μ.Δ.Ε.

Για την απονομή του Μ.Δ.Ε. πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες βασικές προϋποθέσεις:

- *παρακολούθηση και επιτυχής εξέταση στα μεταπτυχιακά μαθήματα* που έχει επιλέξει ο φοιτητής κατά τη διάρκεια των σπουδών του στο Π.Μ.Σ. του Τμήματος. Για τη λήψη του Μ.Δ.Ε. απαιτούνται 90 πιστωτικές μονάδες (ECTS).
- *ενεργός συμμετοχή του φοιτητή στις ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες* του προγράμματος κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο πρόγραμμα και στον Οδηγό μεταπτυχιακών σπουδών.
- *συγγραφή και επιτυχής εξέταση στη μεταπτυχιακή διατριβή.*

Σε κάθε περίπτωση για την απονομή του Μ.Δ.Ε. απαιτείται ο προβιβασίμος βαθμός στα μεταπτυχιακά μαθήματα και στη μεταπτυχιακή διατριβή. Αν τούτο δεν επιτευχθεί εντός της τριετίας από την εγγραφή στο Π.Μ.Σ., ο μεταπτυχιακός φοιτητής παίρνει απλό πιστοποιητικό παρακολούθησης των συγκεκριμένων μαθημάτων και αποχωρεί.

Ο **γενικός βαθμός του Μ.Δ.Ε.** προκύπτει ως ο σταθμισμένος μέσος όρος των βαθμών των οκτώ (8) μεταπτυχιακών μαθημάτων και της μεταπτυχιακής διατριβής, όπου η τελευταία θεωρείται ότι αντιστοιχεί σε πιστωτικές μονάδες των μαθημάτων ενός εξαμήνου. Συνεπώς: **Βαθμός Μ.Δ.Ε. = (Άθροισμα βαθμών 8 μεταπτυχιακών μαθημάτων + Τετραπλάσιο βαθμού μεταπτυχιακής διατριβής): 12.**

Μια φορά το χρόνο καταρτίζεται από τη Γραμματεία του Τμήματος Γεωγραφίας πίνακας αποφοιτούντων που περιλαμβάνει όσους ολοκλήρωσαν επιτυχώς κατά το λήξαν ακαδημαϊκό έτος τις συνολικές υποχρεώσεις του Π.Μ.Σ. για το Μ.Δ.Ε., στους οποίους και απονέμεται ο σχετικός τίτλος σπουδών. Η απονομή των Μ.Δ.Ε. γίνεται σε ειδική δημόσια τελετή συγχρόνως με την απονομή των πτυχίων του Τμήματος. Κατά την τελετή, οι απόφοιτοι του ΠΜΣ προηγούνται των πτυχιούχων (Εσωτ. Καν. Παν. Αιγαίου, άρθ. 49, παρ. 7). Στον απόφοιτο του ΠΜΣ μπορεί να χορηγείται, πριν από την απονομή, βεβαίωση ότι έχει περατώσει επιτυχώς την παρακολούθηση του Προγράμματος.

Γ.7.5. Τύπος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.)

Με ευθύνη του Προέδρου του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και τη διοικητική φροντίδα της Γραμματείας, εκδίδονται έγκαιρα τα διπλώματα Μ.Δ.Ε. στη μορφή που ορίζεται από τον Εσωτερικό Κανονισμό του Πανεπιστημίου Αιγαίου και παρουσιάζεται ενδεικτικά στο Παράρτημα V (σελ. 55).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Διδάσκοντες στο Π.Μ.Σ

Μέλη ΔΕΠ

Κουρλιούρος Ηλίας, καθηγητής

Ph.D. Γεωγραφίας, London School of Economics and Political Science, University of London, Διδακτορικό Πολεοδομίας-Χωροταξίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων, ΕΜΠ, Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού, ΕΜΠ

Γνωστικό αντικείμενο: Οικονομική Γεωγραφία και Χωροταξία

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Οικονομική Γεωγραφία, περιφερειακή ανάπτυξη και χωροταξικός σχεδιασμός (Ελλάδα—Ευρωπαϊκή Ένωση). Ανάπτυξη και σχεδιασμός χώρων παραγωγής και καινοτομίας. Τεχνικά πανεπιστήμια και ανάπτυξη. Οικονομική και χωροταξική αναδιάρθρωση προβληματικών περιοχών. Βιομηχανία και πολιτικές ανασυγκρότησης πόλεων σε κρίση. Αστικές επεκτάσεις και πολιτικές στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιστημολογικά ρεύματα στην ανάλυση του χώρου και τη διαμόρφωση πολιτικών σχεδιασμού. Βιώσιμη ανάπτυξη και αναπτυξιακός σχεδιασμός σε διασυνοριακές ζώνες. Πολιτικές και προγράμματα ενσωμάτωσης κοινωνικά αποκλεισμένων στην αγορά εργασίας και την κοινωνική ζωή.

Κυριακίδης Φαίδων, καθηγητής (υπό διορισμό)

Ph.D. στις Γεωλογικές και Περιβαλλοντικές Επιστήμες με ειδίκευση Γεωστατιστική στις Γεωεπιστήμες (Geostatistics in the Earth Sciences), Stanford University, ΗΠΑ – Πτυχίο Γεωλογίας, Τμήμα Γεωλογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γνωστικό αντικείμενο: Χωρική Ανάλυση

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Γεωστατιστική, χωρική στατιστική, χωρική ανάλυση, γεωυπολογιστική, γεωπληροφορική.

Μπριασούλη Ελένη, καθηγήτρια

Ph.D. Χωροταξίας, University of Illinois at Urbana-Champaign, ΗΠΑ, Master’s Πολεοδομίας, University of Illinois at Urbana-Champaign, ΗΠΑ, Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού, ΕΜΠ

Γνωστικό αντικείμενο: Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Ολοκληρωμένος οικονομικός-περιβαλλοντικός σχεδιασμός και ανάλυση. Μεταβολές χρήσεων γης – θεωρίες και μέθοδοι ανάλυσης. Αειφόρος ανάπτυξη – δείκτες, σχεδιασμός. Αξιολόγηση. Λήψη αποφάσεων. Μεθοδολογία έρευνας

Πετανίδου Θεοδώρα, καθηγήτρια

Διδακτορικό στην Οικολογία, Τμήμα Βιολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πτυχίο Φαρμακευτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πτυχίο Βιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Γνωστικό αντικείμενο: Περιβαλλοντική Γεωγραφία

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Οικολογία της επικονίασης. Επιπτώσεις της απομόνωσης – νησιωτικότητας και μεσογειακότητας. Βιολογία, Βιοποικιλότητα, Βιογεωγραφία και Προστασία ειδών. Δομή, λειτουργία, διατήρηση και διαχείριση Μεσογειακών οικοσυστημάτων. Ιστορία, Γεωγραφία και Διαχείριση Φυσικών Πόρων με έμφαση στο αλάτι, αλοπηγία και αλυκές της Ελλάδας και της Ευρώπης. Πολιτισμική Οικολογία Μεσογείου: αναβαθμίδες του Αιγαίου, ελαιώνες της Λέσβου, φυτικές ίνες στην Ελλάδα.

Ζούρος Νικόλαος, αναπληρωτής καθηγητής

Διδακτορικό Γεωλογίας, Γεωλογικό Τμήμα Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Πτυχίο Γεωλογίας Γεωλογικό Τμήμα Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Γνωστικό αντικείμενο: Φυσική Γεωγραφία

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Γενική και τεκτονική Γεωλογία, Γεωμορφολογία, Χαρτογράφηση, Ενεργά γεωδυναμικά φαινόμενα και διεργασίες, Ενεργός τεκτονική και γεωτεκτονική, Μορφοτεκτονική, Γεω-διατήρηση και γεωποικιλότητα, Γεωγραφία – διαχείριση - προστασία και ανάδειξη φυσικών μνημείων με έμφαση στους γεωτόπους, γεωμορφές και τοπία στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Γεωμορφολογικές και γεωλογικές παράμετροι στον αστικό σχεδιασμό και την κατασκευή τεχνικών έργων, Γεωιστορική και γεωδυναμική εξέλιξη του Ελληνικού και του Μεσογειακού χώρου.

Καλαμποκίδης Κωνσταντίνος, αναπληρωτής καθηγητής

Ph.D. Επιστήμη Πυρκαγιών/Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών, Colorado State University, ΗΠΑ - M.S. Επιστήμη Δασικών Πυρκαγιών, University of Montana, ΗΠΑ - Πτυχίο Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γνωστικό αντικείμενο: Γεωγραφία των Φυσικών Καταστροφών με έμφαση στη χρήση των ΓΣΠ

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, διαχείριση κινδύνων, διαταραχές οικοσυστημάτων, οικολογία και διαχείριση πυρκαγιών, διαχείριση δασικών οικοσυστημάτων, γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών, χωρική ανάλυση

Κορρές Γεώργιος, αναπληρωτής καθηγητής

Διδακτορικό Οικονομικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στην Οικονομική Ανάπτυξη, Πανεπιστήμιο του Έσσεξ, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πτυχίο Οικονομικών Επιστημών

Γνωστικό αντικείμενο: Οικονομική του Χώρου και Οικονομική Ανάπτυξη

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Περιφερειακά Οικονομικά Υποδείγματα, Ανάλυση Υποδειγμάτων Εισροών-Εκροών, Περιφερειακή Οικονομική Ανάπτυξη, Οικονομικός Προγραμματισμός, Χωρική Ανάλυση

Σουλακέλλης Νίκος, αναπληρωτής καθηγητής

Διδακτορικό Γεωλογίας, Γεωλογικό Τμήμα Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Πτυχίο Γεωλογίας Γεωλογικό Τμήμα Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Γνωστικό αντικείμενο: Θεματική Χαρτογραφία

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Θεματική Χαρτογραφία, Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών (GIS), Τηλεπισκόπηση με έμφαση σε Γεωγραφικές Εφαρμογές

Τερκενλή Θεανώ, αναπληρώτρια καθηγήτρια

Ph.D. Γεωγραφίας, University of Minnesota, Twin Cities, ΗΠΑ, M.Sc. Αρχιτεκτονική Τοπίου, University of Wisconsin, Madison, ΗΠΑ, Πτυχίο Δασολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γνωστικό αντικείμενο: Πολιτισμική Γεωγραφία με έμφαση στη Γεωγραφία του Τοπίου

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Οι μεταβαλλόμενες χωρικότητες της σύγχρονης κοινωνικής ζωής και των πολιτισμικών μεταβλητών σε παγκόσμια και τοπική κλίμακα. Γεωγραφίες της καθημερινής ζωής. Οι έννοιες του χώρου και του τόπου, αντίληψη και δεσμοί με τον ιδιαίτερο τόπο, πολιτισμικές ταυτότητες. Κριτικές γεωγραφικές προσεγγίσεις στη μελέτη του τουρισμού και του ελεύθερου χρόνου. Πολιτισμικά τοπία: ανάλυση, αντίληψη και συμπεριφορά. Μεσόγειος--Ευρώπη, Αφρική, Βόρειος Αμερική

Βαΐτης Μιχαήλ, επίκουρος καθηγητής

Διδακτορικό Πληροφορικής, Τμήμα Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πτυχίο Παιδαγωγικών Σπουδών, ΣΕΛΕΤΕ/ΠΑΤΕΣ Πατρών, Δίπλωμα Μηχανικού Η/Υ & Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Γνωστικό αντικείμενο: Πληροφορική με έμφαση στις βάσεις γεωγραφικών δεδομένων

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Γεωγραφικές και Χωρο-χρονικές Βάσεις Δεδομένων, Δια-λειτουργικότητα Βάσεων Δεδομένων, Μοντέλα και Συστήματα Υπερκειμένου, Δομικός Υπολογισμός

Ιωσηφίδης Θεόδωρος, επίκουρος καθηγητής

Διδακτορικό Γεωγραφίας, Πανεπιστήμιο Sussex, Αγγλία. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στην Περιφερειακή Ανάπτυξη, Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πτυχίο Κοινωνιολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Γνωστικό Αντικείμενο: Μέθοδοι στις Κοινωνικές Επιστήμες

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Μεθοδολογία Κοινωνικής Έρευνας, Ανάλυση Ποιοτικών Δεδομένων με Η/Υ, Μετανάστευση, Αγορές Εργασίας, Αστική και Περιφερειακή Ανάπτυξη.

Κουκούλας Σωτήριος, επίκουρος καθηγητής

Διδακτορικό Σ.Γ.Π και Τηλεπισκόπησης, Τμήμα Γεωγραφίας, Πανεπιστήμιο Λονδίνου (King's), Πτυχίο Περιβάλλοντος, Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γνωστικό αντικείμενο: Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών, Τηλεπισκόπηση, Διαχείριση Περιβάλλοντος

Πετράκου Ηλέκτρα, επίκουρος καθηγήτρια

Ph.D στις Εθνοτικές Σχέσεις, University of Warwick, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στην Πολιτική Επιστήμη, University of Warwick, Πτυχίο Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σπουδών, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Σπουδών.

Γνωστικό αντικείμενο: Πολιτική Γεωγραφία

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Πολιτική γεωγραφία, Σχέσεις της ιδιότητας του πολίτη με την ιθαγένεια και την ταυτότητα, Σύνορα και πολιτικές και κοινωνικές σχέσεις, Μετανάστευση, Άσυλο και Διασπορά με έμφαση στις θεωρητικές προσεγγίσεις και την πολιτική σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Σιδηρόπουλος Γεώργιος, επίκουρος καθηγητής

Διδακτορικό Γεωγραφίας (Géographie de l'Aménagement), σχολή Γεωγραφίας Université de Paris IV Sorbonne - Conservatoire National des Arts et Métiers, D.E.A. Γεωγραφίας (mention Aménagement, Planification et Urbanisme), σχολή Γεωγραφίας, Université de Paris IV Sorbonne - CNAM, Πτυχίο Χωροταξίας - Πολεοδομίας (Aménagement mention Urbanisme), Université de Paris VIII (Institut d'Urbanisme de l'Académie de Paris)

Γνωστικό αντικείμενο : Ιστορική Γεωγραφία

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Ιστορική Γεωγραφία, Μικρές Κρατικές Οντότητες, Γεωγραφία των Ιστορικών Πολιτισμών, Γεωγραφία των Ιερών Τόπων, Γεω-Οπτικοποίηση (κίνηση, διάδραση, 3D-Εικονική αναπαράσταση), Γραφική Σημειολογία, Άτλαντες, Ιστορική Χαρτογραφία.

Γαβαλάς Βασίλειος, λέκτορας (υπό διορισμό)

Ph.D. στη δημογραφία, London School of Economics and Political Science, University of London, Msc στη Δημογραφία, London School of Economics and Political Science, University of London, Πτυχίο Ιστορίας-Εθνολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.

Γνωστικό αντικείμενο: Ανθρωπογεωγραφία με έμφαση στην Πληθυσμιακή Ανάλυση.

Ερευνητικά Ενδιαφέροντα: Ιστορική Δημογραφία με χρήση της μεθόδου Οικογενειακής Ανασύνθεσης (Family Reconstitution). Προβολές Πληθυσμών με χρήση των προγραμμάτων Popgroup, Housegroup, Labgroup. Εθνοτικές μειονότητες και αγορά εργασίας. Πληθυσμιακή δυναμική και μετανάστευση.

Κίζος Αθανάσιος, λέκτορας

Ph.D. στις Επιστήμες του Περιβάλλοντος, Πτυχίο Γεωπόνου στη Σχολή Γεωτεχνικών Επιστημών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Γνωστικό Αντικείμενο: Γεωγραφία της Υπαίθρου

Ερευνητικά Ενδιαφέροντα: Δυναμική και μεταβολές του αγροτικού τοπίου, Κοινωνιολογία της υπαίθρου, Ανάπτυξη υπαίθρου και πολιτικές, Κοινή Αγροτική Πολιτική, Αγροτική ανάπτυξη, Ιστορία αγροτικών σχέσεων και αγροτικού τοπίου στην Ελλάδα και στη Μεσόγειο.

Κλωνάρη Αικατερίνη, λέκτορας

Διδακτορικό Γεωγραφίας στην Εκπαίδευση και Διδακτική της Γεωγραφίας, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πτυχίο Γεωλόγου, Φυσικομαθηματική Σχολή Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Γνωστικό αντικείμενο: Εκπαίδευση και Διδακτική της Γεωγραφίας

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Γεωγραφία και Εκπαίδευση, Διδασκαλία και Μάθηση στη Γεωγραφία, Χρήση Νέων Τεχνολογιών στη Διδασκαλία της Γεωγραφίας, Παιδαγωγικά.

Κωστοπούλου Ευθυμία, λέκτορας (υπό διορισμό)

Διδακτορικό Δίπλωμα (Ph.D) Κλιματολογίας. Climatic Research Unit, School of Environmental Studies, University of East Anglia, Norwich, UK. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (MSc.) Μετεωρολογίας-Κλιματολογίας. Τμήμα Γεωλογίας, Τομέας Μετεωρολογίας-Κλιματολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Πτυχίο (BSc.) Γεωλογίας. Τμήμα Γεωλογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Γνωστικό αντικείμενο: Φυσική Γεωγραφία – Κλιματολογία

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Συνοπτική Κλιματολογία με έμφαση στην περιοχή της Μεσογείου. Σχέσεις ατμοσφαιρικής κυκλοφορίας και επιφανειακού κλίματος. Ανάλυση δεικτών ακραίων κλιματικών φαινομένων. Κλιματικές αλλαγές. Μελέτη κλιματικών μοντέλων παρόντος και μελλοντικού κλίματος.

Παναγόπουλος Γεώργιος, λέκτορας

Διδακτορικό στην Υδρογεωλογία, Τμήμα Γεωλογίας Πανεπιστημίου Πατρών, Μ.Δ.Ε. στην Εφαρμοσμένη Γεωλογία & Γεωφυσική, Τμήμα Γεωλογίας Πανεπιστημίου Πατρών, Πτυχίο Γεωλόγου, Τμήμα Γεωλογίας Πανεπιστημίου Πατρών

Γνωστικό αντικείμενο: Γεωγραφία των φυσικών πόρων με έμφαση στους υδατικούς πόρους

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Διαχείριση υδατικών πόρων, Γεωγραφία των φυσικών πόρων, Υδρολογία, Υδρογεωλογία, Υδροχημεία, Ποιότητα υπόγειων και επιφανειακών νερών, Εκτίμηση περιβαλλοντικών κινδύνων στους υδατικούς πόρους (ξηρασία, λειψυδρία, πλημμύρες), Εφαρμογές των Γ.Σ.Π. στη διαχείριση των υδατικών πόρων.

Συμεωνάκης Ηλίας, λέκτορας

Διδακτορικό στη Γεωγραφία, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, King’s College. Μάστερ στα Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, University College. Πτυχίο Τοπογράφου Μηχανικού, Τμήμα Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γνωστικό αντικείμενο: Γεωγραφική Ανάλυση

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Δορυφορική Τηλεπισκόπηση, Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών, Ερημοποίηση, Αλλαγές στις χρήσεις Γης.

Χωριανόπουλος Ιωάννης, λέκτορας

Ph.D στη Γεωγραφία, London School of Economics, MA by Research στην Αστική Πολιτική, University of Warwick, Pgr Diploma στην Πολιτική Επιστήμη, University of Warwick, Πτυχίο Πολιτικής Επιστήμης, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γνωστικό αντικείμενο: Κοινωνική Γεωγραφία με έμφαση στον Ευρωπαϊκό Χώρο

Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Αστική Αναδιάρθρωση και Ανταγωνισμός των Τόπων, Τοπικά πλαίσια ‘ρύθμισης’, Χωρικές Ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Αστικοποίηση, Κατανομή του Οικιστικού Χώρου, Κοινωνικός Αποκλεισμός και Χωρικός Διαχωρισμός.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Περίγραμμα Μεταπτυχιακών Μαθημάτων

1. Εισαγωγή στην Εφαρμοσμένη Γεωπληροφορική (Υποχρεωτικό) ΓΕΩ-Α-100

Στόχος του μαθήματος είναι η απόκτηση θεωρητικού υποβάθρου για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή μεθόδων και τεχνικών Γεωπληροφορικής για την επίλυση συγκεκριμένων Γεωγραφικών προβλημάτων. Το μάθημα συγκροτείται από διαλέξεις που αναφέρονται στις βασικές αρχές, τις μεθόδους και τεχνικές της Γεωπληροφορικής, και στην μελέτη εφαρμογών μέσα από την διεθνή βιβλιογραφία. Οι εφαρμογές Γεωπληροφορικής θα καλύπτουν όλο το φάσμα των πεδίων έρευνας της Γεωγραφίας.

Διδάσκων: Ν. Σουλακέλλης

2. Χωρική ανάλυση (Υποχρεωτικό) ΓΕΩ-Α-101

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση μεθόδων χωρικής στατιστικής, με έμφαση στην ανάλυση και μοντελοποίηση χωρικών δεδομένων. Έμφαση δίνεται στην Ανάλυση Σημειακών Προτύπων (Point Pattern Analysis), στην Ανάλυση Δεδομένων Συνεχούς Χωρικής Μεταβολής (Analysis of Spatially Continuous Data) και στην Ανάλυση Δεδομένων Ασυνεχούς Χωρικής Μεταβολής ή Δεδομένων σε Πολύγωνα (Analysis of Polygon Data).

Διδακτικές Ενότητες: Στοιχεία περιγραφικής στατιστικής ανάλυσης. Στοιχεία τυχαίων μεταβλητών και στατιστικών κατανομών. Στοιχεία στατιστικής δειγματοληψίας. Στοιχεία στοχαστικών χωρικών διεργασιών. Ποσοτικοποίηση πυκνότητας και αλληλεπίδρασης χωρικών σημειακών προτύπων. Στοιχεία χωρικών σημειακών διεργασιών. Ποσοτικοποίηση χωρικής αυτοσυσχέτισης σε δεδομένα συνεχούς χωρικής κατανομής και σε δεδομένα πολυγώνων. Μοντέλα χωρικών διεργασιών για χωρικές μεταβλητές σε πεδία και πολύγωνα. Χωρική παρεμβολή μέσω ντετερμινιστικών και γεωστατιστικών μεθόδων. Μοντέλα χωρικής παλινδρόμησης για χωρικές μεταβλητές σε πεδία και πολύγωνα

Διδάσκων: Φ. Κυριακίδης

3. Μέθοδοι Έρευνας στην Γεωγραφία (Υποχρεωτικό) ΓΕΩ-Α-102

Η ερευνητική διαδικασία και τα στάδια της. Στρατηγικές έρευνας / Ερευνητικά σχέδια. Εγκυρότητα της έρευνας. Εννοιολογικοί και λειτουργικοί ορισμοί μεταβλητών. Μέτρηση. Αξιοπιστία και εγκυρότητα μετρήσεων. Συλλογή δεδομένων. Σχεδιασμός δειγματοληπτικής έρευνας. Δειγματοληψία. Ερωτηματολόγια - σύνταξη και εκτέλεση. Πειραματικές και ημι-πειραματικές τεχνικές. Έρευνα πεδίου. Παρατήρηση. Συνεντεύξεις. Μελέτες περιπτώσεων. Δευτερογενής ανάλυση. Επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων - Τεχνικές περιγραφής

και ανάλυσης δεδομένων, στατιστικοί έλεγχοι. Ερμηνεία αποτελεσμάτων έρευνας. Συμπεράσματα έρευνας. Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας. Θέματα ερευνητικής δεοντολογίας.

Διδάσκουσα: *Ε. Μπριασούλη*

4. **Χώρος – Κοινωνία - Πολιτισμός (Υποχρεωτικό) ΓΕΩ-Α-110**

Κριτική εμβάθυνση σε ζητήματα και προσεγγίσεις της σύγχρονης πολιτισμικής συγκρότησης του χώρου. Η νέα πολιτισμική γεωγραφία και η πολιτισμική στροφή στη γεωγραφία. Πολιτισμικές και χωρικές ταυτότητες. Μαζική κουλτούρα και καταναλωτισμός. Οι νέες γεωγραφίες της καθημερινής ζωής και ο ρόλος της τεχνολογίας στη διάρθρωση του χωρο-χρόνου. Ιδιωτικότητα, δημοσιότητα και οι έννοιες της εστίας και της κοινότητας στην κοινωνία των δικτύων. Κεντρικές θεωρητικές έννοιες της κοινωνικής γεωγραφίας: χώρος και κοινωνία, λειτουργισμός, δομισμός, θεωρία κοινωνική δράσης, θεωρία δομοποίησης, θεωρίες του ‘κοινωνικού χώρου’. Ειδικά θέματα κοινωνικών διαστάσεων του χώρου: χωρο-κοινωνικός διαχωρισμός (spatial segregation) με έμφαση στην εθνικότητα, το φύλο, την ηλικία, την κοινωνική τάξη ή στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων. Αστικά, περιφερειακά και τοπικά κοινωνικά κινήματα και κοινωνικά κινήματα για το χώρο. Η χρήση των εργαλείων γεωπληροφορικής και χωρικής ανάλυσης στην κοινωνική γεωγραφία: χαρτογραφική απεικόνιση του χωρο-κοινωνικού διαχωρισμού, χωρική ανάλυση της εγκληματικότητας (παραδείγματα). Κατανομή του οικιστικού χώρου: από τις πρώτες βιομηχανικές συγκεντρώσεις ως τα σύγχρονα μετα-βιομηχανικά αστικά τοπία. Γεωγραφίες της διαφορετικότητας: η Μεσογειακή πόλη. Αντιλήψεις και απεικονίσεις του παγκόσμιου χώρου. Διαδικασίες ταυτοποίησης : ατομική, συλλογική ταυτότητα και διαφορά. Ρόλος των δικτύων στις νέες μορφές οργάνωσης και ερμηνείας της εδαφικότητας. Πολυ-επίπεδες απεικονίσεις της πολυπλοκότητας των σχέσεων μέσω Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών

Διδάσκοντες: *Θ. Τερκενλή, Η. Πετράκου, Ι. Χωριανόπουλος*

5. **Περιβαλλοντικές Αλλαγές και Κίνδυνοι (Υποχρεωτικό) ΓΕΩ-Α-120**

Διδακτικές Ενότητες: 1. Εισαγωγή στο γεωπεριβάλλον. Η λιθόσφαιρα, ενδογενείς και εξωγενείς διεργασίες. Πρόσφατη παραμόρφωση των πετρωμάτων. Γεω-περιβάλλον και φυσικοί κίνδυνοι. 2. Ενεργός γεωτεκτονική και φυσικές καταστροφές: Ηφαιστειότητα. Σεισμικότητα. Συνοδά καταστροφικά φαινόμενα: παλιρροϊκά κύματα (tsunamis), κατολισθήσεις - καθιζήσεις, ρευστοποιήσεις εδαφών. Επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον. 3. Μελέτη και ποσοτική ανάλυση ενεργών δομών του αναγλύφου - Εκτίμηση σεισμικής επικινδυνότητας με γεωμορφολογικά και γεωλογικά δεδομένα - Μορφοτεκτονικοί δείκτες - Παλαιοσεισμολογία – Ενεργά ρήγματα – Νεοτεκτονικοί χάρτες - Χάρτες σεισμικής επικινδυνότητας – Μικροζωνικές μελέτες. 4. Πλημμύρες και κίνδυνοι. Περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των πλημμυρών. Πιθανότητα πλημμυρών. Ανάλυση περιόδων επαναφοράς πλημμυρικών γεγονότων. Μέθοδοι εκτίμησης παροχών αιχμής, πλημμυρικά υδρογραφήματα, η μέθοδος του μοναδιαίου υδρογραφήματος. Εκτίμηση και χαρτογράφηση περιοχών επιδεκτικών σε πλημμυρικά φαινόμενα με χρήση Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών. Συστήματα παρακολούθησης, πρόγνωσης και

προειδοποίησης πλημμυρικών γεγονότων. 5. Επιπτώσεις των περιβαλλοντικών και κοινωνικο-οικονομικών αλλαγών στους υδατικούς πόρους. Κίνδυνοι ξηρασίας, λειψυδρίας και ερημοποίησης. Δείκτες ξηρασίας και ερημοποίησης. Μέτρα πρόληψης και αποκατάστασης. Η ξηρασία και ερημοποίηση στον Ελληνικό χώρο – Η περίπτωση της νήσου Λέσβου. 6. Βιολογικές εισβολές (βιογεωγραφία, αίτια, επιπτώσεις σε οικοσυστήματα και οικονομία). 7. Απώλεια επικονιαστών: οικολογία, φυσικές και οικονομικές διαστάσεις, Παγκόσμια κινητοποίηση για ανάσχεση. 8. Κίνδυνοι και καταστροφές (ολιστική αντίληψη στην ανάλυση κινδύνου και αποφάσεων, μείωση επικινδυνότητας, εκτίμηση τρωτότητας, κλιματικές και γεωλογικές καταστροφές). 9. Επιχειρησιακή αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών (σχεδιασμός πρόληψης, επιχειρησιακή οργάνωση, αντιμετώπιση επιπτώσεων, ανταπόκριση και ανάκαμψη από καταστροφές, κοινωνικοοικονομικά συστήματα, πολιτική προστασία). 10. Συστήματα εκτίμησης και διαχείρισης κινδύνου (διαχείριση κρίσεων και κινδύνων, γεωγραφικές και στατιστικές μέθοδοι, συστήματα πληροφοριών καταστροφών, νέες τεχνολογίες). 11. Κλιματικά συστήματα, Ενεργειακό Ισοζύγιο, Γενική κυκλοφορία της ατμόσφαιρας, Κλιματικά μοντέλα. 12. Θεωρία της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής - αίτια και επιπτώσεις, Το φαινόμενο του θερμοκηπίου, Η τρύπα του όζοντος, Τα φαινόμενα [El Niño](#) και [La Niña](#), κυκλοφορία ρευμάτων στους ωκεανούς, εμπειρικές – θεωρητικές – πειραματικές μέθοδοι πρόγνωσης του κλίματος. 13. Κλιματική αλλαγή και βιογεωγραφία (επιπτώσεις κλιματικής αλλαγής στην κατανομή των οργανισμών και τη δομή των οικοσυστημάτων).

Διδάσκοντες: Ν. Ζούρος, Γ. Παναγόπουλος, Κ. Καλαμποκίδης, Ευ. Κωστοπούλου

6. Διαχείριση Γεωγραφικών Δεδομένων (Υποχρεωτικό) ΓΕΩ-Α-203

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στην επιστήμη και τεχνολογία των Γεωγραφικών Δεδομένων, με έμφαση στον σχεδιασμό, ανάπτυξη και λειτουργία Βάσεων Γεωγραφικών Δεδομένων.

Διδακτικές ενότητες: Φύση Γεωγραφικών Δεδομένων. Μοντέλα Αναπαράστασης Γεωγραφικών Δεδομένων. Βάσεις Γεωγραφικών Δεδομένων. Εννοιολογικός Σχεδιασμός Βάσεων Γεωγραφικών Δεδομένων. Μοντέλα Δεδομένων: Σχεσιακό, Αντικειμενοστραφές, Επεκτάσεις. Γλώσσες Διαχείρισης Δεδομένων. Συστήματα Χωρικών και Χρονικών Βάσεων Δεδομένων. Μεταδεδομένα Γεωγραφικών Δεδομένων. Ανταλλαγή Γεωγραφικών Δεδομένων και Διαλειτουργικότητα Συστημάτων. Γεωγραφικά Δεδομένα στον Παγκόσμιο Ιστό. Εξόρυξη Γνώσης από Γεωγραφικά Δεδομένα. Αβεβαιότητα Χωρικών Δεδομένων.

Διδάσκων: Μ. Βαϊτήης

7. Καινοτομικά Δίκτυα, Χώρος και Σχεδιασμός (KEY / Επιλογής) ΓΕΩ-Α-210

Το μάθημα περιλαμβάνει δυο ενότητες. Η πρώτη ενότητα εμβαθύνει σε θεωρητικά ζητήματα καινοτομικής-δικτυακής ανάπτυξης του χώρου. Πιο συγκεκριμένα εμβαθύνει στα θέματα της τεχνολογικής καινοτομίας και της δικτύωσης των εταιριών στα πλαίσια ανάπτυξης της μεταφορντικής οικονομίας και κοινωνίας της γνώσης και των επιπτώσεων τους στην οργάνωση και ανάπτυξη του γεωγραφικού χώρου. Η

δεύτερη ενότητα εμβαθύνει σε θέματα διαδικασιών, θεσμών και πολιτικών σχεδιασμού της καινοτομικής ανάπτυξης του χώρου με ιδιαίτερη έμφαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη χώρα μας.

Διδάσκων: Η. Κουρλιούρος

8. Αστική Ανάπτυξη και Πολιτικές (KEY / Επιλογής) ΓΕΩ-Α-211

Η γεωγραφική θέση των πόλεων γίνεται πλέον κατανοητή ως ένας από τους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν τις τοπικές κοινωνικο-οικονομικές προοπτικές. Στα πλαίσια του σεμιναριακού αυτού κύκλου, οι παγκόσμιες πόλεις, αλλά και καινοτόμα αστικά κέντρα και δίκτυα θα προσεγγισθούν ως τοπικά προσδιορισμένοι σχεσιακοί κόμβοι ανάπτυξης. Θα εξεταστεί η προσπάθεια διαμόρφωσης συγκριτικών (αναπτυξιακών) πλεονεκτημάτων μέσα από πρότυπες σχεδιαστικές παρεμβάσεις και πολιτικές. Ειδική έμφαση θα δοθεί στην εξέταση των αστικών πολιτικών της ΕΕ, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο αυτές επηρεάζουν τις κατευθύνσεις των αναπτυξιακών προγραμμάτων στις Ελληνικές πόλεις.

Διδάσκων: Ι. Χωριανόπουλος

9. Οικονομικο-Πολιτικές Προσεγγίσεις στο Χώρο (KEY / Επιλογής) ΓΕΩ-Α-212

Επιστημολογικές καμπές στη Γεωγραφία, μέσω των οικονομικών και πολιτικών προσεγγίσεων στον χώρο. Η ανάλυση περιλαμβάνει τις θεωρητικές σχολές και την εφαρμογή των οικονομικών και πολιτικών προσεγγίσεων στον χώρο. Ζητήματα μεθοδολογίας στην οικονομική και πολιτική ανάλυση του χώρου. Άνιση ανάπτυξη και αναλύσεις της χωρικής αναδιάρθρωσης. Σχεδιασμός του χώρου, εφαρμογές και εκτιμήσεις με βάση τις βασικές θεωρίες του σχεδιασμού, τις κεύσινανές, φιλελεύθερες και μαρξιστικές/νεομαρξιστικές προσεγγίσεις.

Διδάσκοντες: Γ. Κορρές, Η. Πετράκου

10. Σχεδιασμός και Διαχείριση Προστατευτών Περιοχών (KEY / Επιλογής) ΓΕΩ-Α-220

Διδακτικές Ενότητες: 1. Απειλές στη βιοποικιλότητα του πλανήτη (Θεωρία ενδιάμεσων διαταραχών, κατακερματισμός – υποβάθμιση – απώλεια ενδιαιτήματος, βιολογικές εισβολές, αλλαγή κλίματος). 2. Ιστορικό διατήρησης φύσης και βιοποικιλότητας. 3. Μέθοδοι διατήρησης βιοποικιλότητας (in situ, ex situ, επανεισαγωγές ειδών). 4. Υποστηρικτική θεωρία για το σχεδιασμό προστατευτών περιοχών: βιογεωγραφία των νήσων (πρότυπα συγκρότησης και εξέλιξης νησιωτικών κοινωνιών) και οικολογική θεωρία. 5. Επιλογή προστατευτών περιοχών: προτεραιότητες για διατήρηση, αρχές και εργαλεία (θεωρία συμπληρωματικότητας και ανάλυσης των κενών). 6. Σχεδιασμός προστατευτών περιοχών και δικτύων (αρχές και μέθοδοι). 7. Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών (αρχές, παραδείγματα, ο ρόλος του monitoring). 8. Το θεσμικό πλαίσιο της διατήρησης της φύσης – Δίκτυο NATURA 2000. 9. Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων (αρχές και

μέθοδοι). 10. Ο άνθρωπος στις προστατευόμενες περιοχές. 10. Ερευνητικός και πειραματικός σχεδιασμός – Βιβλιογραφική έρευνα και συγγραφή επιστημονικής εργασίας.

Διδάσκουσα: Θ. Πετανίδου

11. Εφαρμοσμένη Γεωμορφολογία και Περιβάλλον (KEY / Επιλογής) ΓΕΩ-Α-221

Εισαγωγή. Αναγνώριση γεωμορφολογικών δομών με αξιοποίηση της τηλεπισκόπησης. Χαρτογράφηση γεωμορφολογικών δομών. Ανάλυση σύγχρονων γεωμορφολογικών διεργασιών Εφαρμογές και παραδείγματα από τον Ελληνικό και Ευρωπαϊκό χώρο. Ενεργές μορφοτεκτονικές διεργασίες. Γεωμορφολογικές και γεωλογικές παράμετροι στην αντιμετώπιση του σεισμικού κινδύνου και άλλων καταστροφικών φαινομένων (ηφαιστειακές εκρήξεις, κατολισθήσεις, ερπυσμοί). Γεωμορφολογικές και γεωλογικές παράμετροι στον χωροταξικό και περιφερειακό σχεδιασμό. Μελέτη και αξιοποίηση γεωμορφολογικών μνημείων.

Διδάσκων: Ν. Ζούρος

12. Γεωπληροφορική και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Κινδύνων (KEY / Επιλογής) ΓΕΩ-Α-222

Βιοφυσικοί κίνδυνοι και παράγοντες διαταραχής των οικοσυστημάτων. Προβλήματα στη διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος. Γεωπληροφορική τεχνολογία στην εκτίμηση, παρακολούθηση, ανάλυση και αντιμετώπιση των κινδύνων του φυσικού περιβάλλοντος. Διάγνωση κινδύνου, ανάλυση τρωτότητας και εκτίμηση επικινδυνότητας. Προληπτικός σχεδιασμός, ετοιμότητα αντιμετώπισης, επιχειρησιακή αντίδραση, λήψη αποφάσεων, διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, ανάκαμψη και αποκατάσταση φυσικών καταστροφών. Παρουσίαση μελετών περιπτώσεων. Ανάλυση σύγχρονων τάσεων και προοπτικών. Εργαστηριακές ασκήσεις με λογισμικό χαρτογραφικής μοντελοποίησης και απεικόνισης των καταστροφικών φαινομένων.

Διδάσκων: Κ. Καλαμποκίδης

13. Ειδικά θέματα στα Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-250

Το μάθημα καλύπτει σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο μια σειρά από προχωρημένα θέματα στα Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών συμπεριλαμβανομένων των παρακάτω (η λίστα είναι ενδεικτική και όχι αποκλειστική): Πολυκριτηριακές αναλύσεις, Ανάλυση Ευαισθησίας, Εργαλεία για την σύγκριση επικαλύψεων, Χωρικά Συστήματα Στήριξης Αποφάσεων, Έμπειρα Συστήματα Στήριξης Αποφάσεων, Θεωρία των αποδείξεων, Ασαφή λογική και γεωγραφικά αντικείμενα, Έλεγχοι ποιότητας και διάδοσης λαθών, Fractal ανάλυση και Σ.Γ.Π., Σ.Γ.Π. και Τηλεπισκόπηση, Τωρινές και Μελλοντικές κατευθύνσεις έρευνας στα Σ.Γ.Π.

Διδάσκων: Σ. Κουκούλας

14. **Οπτικοποίηση Χωρικών Δεδομένων (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-251**

Στόχος του μαθήματος είναι η απόκτηση θεωρητικού υποβάθρου καθώς και τεχνικών δεξιοτήτων για την βέλτιστη οπτικοποίηση γεωγραφικών δεδομένων. Το μάθημα συγκροτείται από διαλέξεις που αναφέρονται στις βασικές αρχές, τις μεθόδους και τεχνικές οπτικοποίησης χωρικών δεδομένων, εργαστηριακές ασκήσεις για την κατανόηση της θεωρίας και μελέτη περιπτώσεων οπτικοποίησης μέσα από την διεθνή βιβλιογραφία. Οι περιπτώσεις αυτές θα καλύπτουν όλο το φάσμα των πεδίων έρευνας της Γεωγραφίας.

Διδάσκων: Ν. Σουλακέλλης

15. **Ειδικά Θέματα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-252**

Σκοπός του μαθήματος είναι η ενίσχυση των γνώσεων σε εξειδικευμένα θέματα που αφορούν τη διαχείριση των υδατικών πόρων. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, οι διαλέξεις περιλαμβάνουν: Επιφανειακή υδρολογία: ποσοτική ανάλυση των λεκανών απορροής, επεξεργασία βροχομετρικών δεδομένων, χωρική ανάλυση των βροχοπτώσεων, μέθοδοι εκτίμησης της δυνητικής και πραγματικής εξατμισοδιαπνοής, διήθηση, επιφανειακή απορροή, ισοζύγια ύδατος. Υπόγεια υδρολογία: Τύποι και υδραυλικές ιδιότητες των υδροφόρων οριζόντων, χωρική ανάλυση των υπόγειων νερών, αντλητικές δοκιμές, ασφαλής απόδοση γεωτρήσεων, μαθηματική προσομοίωση υπόγειας ροής, τηλεπισκόπηση και Γ.Σ.Π. στην υδρογεωλογική έρευνα. Υδατική χημεία: Ρύπανση και μόλυνση υπόγειων υδάτων, χωρική ανάλυση υδροχημικών δεδομένων, Πολυμεταβλητή στατιστική ανάλυση στην υδροχημεία, Τρωτότητα και Δυναμικό ρύπανσης των υδροφόρων οριζόντων. Αστική ανάπτυξη και υδατικοί πόροι. Αρδευτικές και βιομηχανικές υδατικές ανάγκες. Υδατική οικονομία: Πολιτικές τιμολόγησης του νερού, ανάκτηση κόστους των υπηρεσιών ύδρευσης σύμφωνα με την Οδηγία 2000/ΕΕ. Υδατική νομοθεσία και Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Οι θεραπευτικές ιδιότητες των θερμών ιαματικών πηγών – μηχανισμοί γένεσης και γεωγραφική κατανομή.

Διδάσκων: Γ. Παναγόπουλος

16. **Ειδικά Θέματα Διαχείρισης Παράκτιου Χώρου (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-253**

Εφαρμογή και ανάπτυξη σύγχρονων μεθόδων και τεχνικών γεωπληροφορικής για τη μελέτη της παράκτιας ζώνης. Μελέτη των παράκτιων οικοσυστημάτων. Αλιευτική διαχείριση. Θαλάσσια ρύπανση. Αλληλεπιδράσεις χερσαίου και παράκτιου θαλασσιού περιβάλλοντος. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός της διαχείρισης του παράκτιου χώρου.

17. **Διαχείριση Ιστορικών και Παραδοσιακών Συνόλων (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-254**

Ταυτοποίηση, οριοθέτηση του πολιτισμικού γεγονότος στο Χώρο. Παραδοσιακά και σύγχρονα μέσα διάδοσης του πολιτισμού, βιβλιοθήκες, πολιτιστικά κέντρα, μουσεία, κινηματογράφος, τηλεόραση, εκδόσεις. Αστική πολιτισμική πολιτική: αρχιτεκτονικές και πολεοδομικές

παρεμβάσεις (Αθήνα ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων, κέντρο Πομπιντού, πόλη της Οξφόρδης...), διοργανώσεις μεγάλης κλίμακας (πολιτιστικές πρωτεύουσες, Ολυμπιακοί αγώνες, ανοικτά μουσικά φεστιβάλ, αγώνες F1...). Φορείς πολιτιστικής διοίκησης: εθνικοί, διεθνείς οργανισμοί και ιδιωτική πρωτοβουλία. Μελέτη περιπτώσεων (εθνικών, διεθνών).

Εργασίες: Δημιουργία τεκμηριωτικών βίντεο με στόχο την μύηση στην διαχείριση πολιτισμικής πληροφορίας μέσω των νέων τεχνολογιών (επί συγκεκριμένων παραδειγμάτων). Εργαστηριακές ασκήσεις εισαγωγής σε προγράμματα οπτικοακουστικής παραγωγής (3D, interaction, animation, video...).

Διδάσκων: Γ. Σιδηρόπουλος

18. **Εφαρμογές Χωρικής Ανάλυσης στον Τομέα της Υγείας (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-255**

Σκοπός του μαθήματος είναι η εφαρμογή των μεθόδων της χωρικής στατιστικής στην ανάλυση υγειονομικών δεδομένων.

Διδακτικές Ενότητες: Εισαγωγή και σκοπός της ανάλυσης χωρικών δεδομένων υγείας (health data). Τυπολογία χωρικών δεδομένων υγείας. Χωρική οπτικοποίηση (geovisualization) δεδομένων υγείας. Ανίχνευση γενικής και τοπικής χωρικής συγκέντρωσης (spatial clustering) νόσου. Ανάλυση δεδομένων χωρικής έκθεσης (spatial exposure). Χωρική μεταβολή επικινδυνότητας νόσου (spatial variation in disease risk). Σύνδεση δεδομένων χωρικής έκθεσης με περιστατικά νόσου.

Διδάσκων: Φ. Κυριακίδης

19. **Γεωγραφία των Μετακινήσεων (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-256**

Κριτική διερεύνηση και ανάλυση σύγχρονων φαινομένων γεωγραφικής κινητικότητας στο παγκόσμιο κοινωνικό-οικονομικό και πολιτικό τους πλαίσιο. Ανάλυση και ερμηνεία του πολυδιάστατου χαρακτήρα του μεταναστευτικού φαινομένου: παγκοσμιοποίηση και σύγχρονα μεταναστευτικά ρεύματα, εσωτερική και διεθνής μετανάστευση, η κοινωνική γεωγραφία της μετανάστευσης (αστικός και αγροτικός χώρος), μεταναστευτική πολιτική, κοινωνικό-οικονομικές και πολιτισμικές διαστάσεις της μετανάστευσης, πολυπολιτισμικότητα και προοπτικές για το μέλλον. Διαπραγμάτευση σε διάφορες χωρικές κλίμακες της γεωγραφικής διάρθρωσης του τουρισμού ως οικονομικού συστήματος και ως κοινωνικού φαινομένου, και της διαπλοκής του με διαδικασίες ανάπτυξης και παγκοσμιοποίησης και με όλες της διαστάσεις της ζωής στις κοινωνίες όπου εκτυλίσσεται.

Διδάσκοντες: Θ. Ιωσηφίδης, Η. Πετράκου

20. **Εφαρμοσμένη Δορυφορική Τηλεπισκόπηση (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-257**

Αρχές της δορυφορικής τηλεπισκόπησης. Αρχές επεξεργασίας εικόνας. Ερμηνεία των πολυφασματικών δορυφορικών εικόνων. Εφαρμογές στην καταγραφή της κάλυψης και των χρήσεων γης. Εφαρμογές στο αστικό περιβάλλον. Εφαρμογές στην ατμόσφαιρα και το κλίμα. Καταγραφή της σύστασης και της ποιότητας της ατμόσφαιρας. Εφαρμογές στην υδρολογία. Εφαρμογές στο θαλάσσιο περιβάλλον. Εφαρμογές στις πλημμύρες και τις δασικές πυρκαγιές.

Διδάσκων: Η. Συμεωνάκης

21. **Ανάπτυξη Υπαιθρου (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-258**

Τα μεταβαλλόμενα χωρικά χαρακτηριστικά και οι κοινωνικοοικονομικές αναδιαρθρώσεις στην Ευρωπαϊκή και Ελληνική ύπαιθρο. Σχέση παγκόσμιων και τοπικών διεργασιών. Αλλαγή παραγωγικών προτύπων και η μεταβαλλόμενη εργασιακή διαδικασία στην ύπαιθρο. Η μετα-παραγωγική ύπαιθρος. Αλλαγή στις αντιλήψεις, απόψεις και νοοτροπίες για την ύπαιθρο και το ρόλο της. Νέες και μεταβαλλόμενες ταυτότητες των κατοίκων της υπαίθρου. Η νέα σχέση του αστικού χώρου με την ύπαιθρο και το αγροτοαστικό συνεχές. Νέοι ρόλοι της αγροτικής παραγωγής και των αγροτών στην ύπαιθρο. Μεταβολές στην κοινωνική σύνθεση της υπαίθρου (εγκατάσταση στην ύπαιθρο και εσωτερική / εξωτερική μετανάστευση). Πολιτικές ανάπτυξης της υπαίθρου: από το τομεακό στο χωρικό επίπεδο. Λιγότερο Ευνοημένες Περιοχές στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Το μάθημα θα δίνει έμφαση στις εφαρμογές μέσα από την ανάλυση συγκεκριμένων ερευνών και την εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την επεξεργασία χωρικών δεδομένων (ποσοτικών και ποιοτικών) και τη χαρτογράφηση τους σε διαφορετικές χωρικές κλίμακες.

Διδάσκων: Θ. Κίζος

22. **Εφαρμογές Γεωπληροφορικής στην Εκπαίδευση (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-259**

Στόχος του μαθήματος είναι αφενός μεν η απόκτηση θεωρητικού υποβάθρου για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη της εφαρμογής μεθόδων και τεχνικών Γεωπληροφορικής σε θέματα εκπαίδευσης, (γενικά π.χ. εκπαιδευτική έρευνα, εκπαίδευση εκπαιδευτικών, κ.α. και ειδικότερα στην διδασκαλία και μάθηση των μαθητών στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση), αφετέρου δε η πραγματοποίηση εφαρμογών της Γεωπληροφορικής στα πλαίσια συγκεκριμένων μαθημάτων σύμφωνα με τη φιλοσοφία των νέων Α.Π.Σ. στα σχολεία. Το μάθημα συγκροτείται εν μέρει από διαλέξεις που αφορούν στους σκοπούς της εκπαίδευσης και στην μεθοδολογία και πρακτική της διδασκαλίας, στο ρόλο των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα στην χρήση και στον ρόλο της Γεωπληροφορικής (θα αναδεικνύεται η αναγκαιότητα εισαγωγής της) στη διδασκαλία και μάθηση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών. Το μεγαλύτερο μέρος των μαθημάτων θα αφιερώνεται στην μελέτη εφαρμογών Γεωπληροφορικής στην εκπαιδευτική διαδικασία και μάθηση τόσο σε διεθνές όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο και οι οποίες αναφέρονται σε παραδείγματα διαθεματικών προσεγγίσεων μέσα στα πλαίσια μαθημάτων όπως Γεωγραφία, Περιβαλλοντικές Επιστήμες / Εκπαίδευση κ.α. Τέλος οι φοιτητές θα πραγματοποιήσουν εργασία που θα αφορά εφαρμογή της

Γεωπληροφορικής στην εκπαιδευτική διαδικασία, στα πλαίσια συγκεκριμένου μαθήματος (π.χ. Γεωγραφία, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση κ.α.)

Διδάσκουσα: Αι. Κλωνάρη

23. **Ειδικά Θέματα Γεωγραφίας (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-260**

Το μάθημα προβλέπεται για φοιτητές που συμμετέχουν σε πρόγραμμα ERASMUS.

24. **Ανθρωπογεωγραφία του Αναπτυσσόμενου Κόσμου (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-261**

Σκοπός του μαθήματος: Ο «Τρίτος Κόσμος» από γεωπολιτικός όρος της εποχής του ψυχρού πολέμου, κατέληξε να χρησιμοποιείται σήμερα για να διαχωρίσει κατά κύριο λόγο τις φτωχές από τις πλούσιες χώρες. Στην αυγή του 21^{ου} αιώνα τα 5/6 του πληθυσμού της γης ζουν σε συνθήκες ένδειας και εξαθλίωσης. Οι αιτίες και η περιγραφή αυτής της παγκόσμιας ανισότητας αποτελούν το αντικείμενο αυτού του μαθήματος. Το μάθημα θα μπορούσε να έχει τίτλο «Γεωγραφία της υπανάπτυξης». Γίνεται μια σύντομη επισκόπηση των αιτιών (ιστορικών, γεωπολιτικών, δημογραφικών) που οδήγησαν την Αφρική, τη Λατινική Αμερική, ένα μεγάλο μέρος της Ασίας και περιοχές της Ωκεανίας, στην οικονομική υπανάπτυξη και την πολιτική υποτέλεια. Εξετάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού τους, η οικονομική και κοινωνική τους ανάπτυξη, η αστικοποίηση, η εξωτερική πολιτική των χωρών αυτών και οι μελλοντικές προοπτικές τους.

Διδακτικές Ενότητες: Ορίζοντας την «ανάπτυξη», Ιστορική επισκόπηση, Η Δημογραφία των αναπτυσσόμενων κοινωνιών, Πληθυσμός και Ανάπτυξη, Αστικοποίηση, Πρότυπα και διαδικασίες της αστικοποίησης, Εσωτερικές αλληλεπιδράσεις και διεθνείς σχέσεις, Αναπτυξιακά προγράμματα και αγορά, Μελέτη περιπτώσεων: Αφρική, Λατινική Αμερική, Ν. Ασία και λοιπές περιοχές, Το μέλλον του Τρίτου Κόσμου.

Διδάσκων: Β. Γαβαλάς

25. **Κλιματική Αλλαγή (Επιλογής) ΓΕΩ-Α-262**

Στόχος του μαθήματος είναι η περιεκτική παρουσίαση των σχέσεων της παγκόσμιας θέρμανσης με το κλίμα του πλανήτη και επερχόμενες μεταβολές του. Κατά τις διαλέξεις θα αναλυθούν θέματα σχετικά με τη φυσική μεταβλητότητα του κλίματος, αίτια που εντείνουν την κλιματική αλλαγή και εκτιμήσεις του μελλοντικού κλίματος. Επίσης, θα συζητηθούν πιθανές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και μέτρα αντιμετώπισης/προσαρμογής, μέσα από επιστημονικές μελέτες καθώς και την πρόσφατη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC).

Διδάσκουσα: Ευ. Κωστοπούλου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Ακαδημαϊκό ημερολόγιο Π.Μ.Σ. 2009-2010

Α' Εξάμηνο (Οκτωβρίου – Φεβρουαρίου)

ΤΡ	06.10.2009	Έναρξη εγγραφών
ΔΕ	12.10.2009	Λήξη εγγραφών
ΤΡ	06.10.2009	Έναρξη μαθημάτων
ΤΡ	13.10.2009	Έκδοση, από τη Γραμματεία, καταλόγου των Μ.Φ. σε κάθε μάθημα
ΠΑ	15.01.2010	Λήξη μαθημάτων
ΔΕ	18.01.2010	Έναρξη περιόδου ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών
ΠΑ	22.01.2010	Λήξη περιόδου ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών
ΔΕ	25.01.2010	Έναρξη περιόδου εξετάσεων
ΠΑ	05.02.2010	Λήξη περιόδου εξετάσεων
ΠΑ	12.02.2010	Κατάθεση βαθμολογίας

Β' Εξάμηνο (Φεβρουαρίου – Ιουνίου)

ΔΕ	15.02.2010	Έναρξη εγγραφών
ΠΑ	19.02.2010	Λήξη εγγραφών
ΔΕ	15.02.2010	Έναρξη μαθημάτων
ΠΑ	26.02.2010	Λήξη προθεσμίας για αλλαγή μαθήματος
ΔΕ	01.03.2010	Έκδοση, από τη Γραμματεία, καταλόγου των Μ.Φ. σε κάθε μάθημα
ΠΑ	04.06.2009	Λήξη μαθημάτων

ΔΕ	07.06.2010	Έναρξη περιόδου ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών
ΠΑ	11.06.2010	Λήξη περιόδου ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών
ΔΕ	14.06.2010	Έναρξη περιόδου εξετάσεων
ΤΕ	30.06.2010	Λήξη περιόδου εξετάσεων
ΠΑ	09.07.2010	Κατάθεση βαθμολογίας

Γ' Εξάμηνο (Οκτωβρίου – Φεβρουαρίου)

ΤΡ	06.10.2009	Έναρξη εγγραφών και προθεσμίας ανάληψης Μεταπτυχιακής Διατριβής
ΔΕ	12.10.2009	Λήξη εγγραφών και προθεσμίας ανάληψης Μεταπτυχιακής Διατριβής
ΠΑ	22.01.2010	Λήξη προθεσμίας κατάθεσης Μεταπτυχιακής Διατριβής
ΔΕ	25.01.2010	Έναρξη περιόδου εξέτασης Μεταπτυχιακής Διατριβής
ΠΑ	05.02.2010	Λήξη περιόδου εξέτασης Μεταπτυχιακής Διατριβής

Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους δεν γίνονται μαθήματα και εξετάσεις στις ακόλουθες ημερομηνίες:

- την 28^η Οκτωβρίου 2009,
- την 8^η Νοεμβρίου 2009,
- την 17^η Νοεμβρίου 2009,
- τις διακοπές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, που αρχίζουν την 24^η Δεκεμβρίου και λήγουν την 7^η Ιανουαρίου,
- την 30^η Ιανουαρίου 2010,
- την Καθαρή Δευτέρα (15 Φεβρουαρίου 2010),
- την 25^η Μαρτίου 2010,

- τις διακοπές του Πάσχα, που αρχίζουν τη Μεγάλη Δευτέρα και λήγουν την Κυριακή του Θωμά,
- την 1η Μαΐου 2010,
- του Αγίου Πνεύματος (24 Μαΐου 2010).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Γενικές Οδηγίες για την Εκπόνηση, Σύνταξη και Συγγραφή του Κειμένου της Μεταπτυχιακής Διατριβής

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

1. Σκοπός και Σημασία της Μεταπτυχιακής Διατριβής

Η μεταπτυχιακή διατριβή είναι επιστημονική εργασία η οποία οφείλει να εμπεριέχει στοιχεία πρωτοτυπίας στα γνωστικά πεδία τα σχετικά με το Π.Μ.Σ. είτε μέσω της δημιουργίας νέας γνώσης, είτε μέσω της άσκησης αυτόνομης κριτικής σκέψης, είτε, τέλος, μέσω συνδυασμού των παραπάνω. Προσφέρει τη δυνατότητα να κριθεί αλλά και να κατευθυνθεί η ερευνητική ικανότητα του μεταπτυχιακού φοιτητή. Άρα, ο βασικός στόχος της εκπόνησής της είναι να αποδείξει τις ικανότητές του μεταπτυχιακού φοιτητή και από τις δύο αυτές απόψεις.

2. Επιμέρους Στόχοι της Μεταπτυχιακής Διατριβής

Επιμέρους στόχοι στους οποίους είναι δυνατόν να αποβλέπει μια τέτοια ερευνητική εργασία συμπεριλαμβάνουν:

- επισκόπηση και κριτική ανάλυση υφιστάμενης γνώσης
- περιγραφή και ερμηνεία κάποιου φαινομένου ή θέματος
- χρήση θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, τεχνικών, εργαλείων
- δημιουργία νέων θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, τεχνικών, εργαλείων ή άλλων καινοτομιών στη διερευνούμενη επιστημονική περιοχή

Η μεταπτυχιακή διατριβή στοχεύει στο να αναπτυχθούν από τον μεταπτυχιακό φοιτητή δόκιμες επιστημονικές πρωτοβουλίες σε ένα συγκεκριμένο πεδίο γνώσης απ’ αυτά που προσφέρονται στο Π.Μ.Σ. του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Αποτρέπεται η μηχανιστική εφαρμογή γνώσεων και ενθαρρύνεται η κριτική θεώρηση και ανάλογη προσαρμογή τους από πλευράς μεταπτυχιακού φοιτητή.

3. Κύρια Τμήματα της Μεταπτυχιακής Διατριβής

Ως επιστημονικό σύγγραμμα, η μεταπτυχιακή διατριβή δεν επιδιώκει να τέρψει και να ψυχαγωγήσει τον αναγνώστη, ούτε να εντυπωσιάσει με τον πλούτο των γλωσσικών, εκφραστικών ή συντακτικών μέσων που χρησιμοποιεί, αλλά να μεταβιβάσει συγκεκριμένες γνώσεις, ιδέες ή απόψεις και τεχνικές με σαφήνεια, ακρίβεια, λογική ακολουθία, συνοχή, επιστημονική τεκμηρίωση, καθώς και λιτότητα και οικονομία στη γλωσσική έκφραση. Για το σκοπό αυτό, συνιστάται μια μεταπτυχιακή διατριβή να περιλαμβάνει τα εξής γενικά τμήματα:

- α) *Εισαγωγή*: ιστορικό επιλογής του ερευνητικού προβλήματος, τοποθέτηση του θέματος στον ευρύτερο επιστημονικό κλάδο, πρωτοτυπία και χρησιμότητα της έρευνας, και διατύπωση του σκοπού της.
- β) *Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας*: επισκόπηση και διερεύνηση του θεωρητικού και μεθοδολογικού πεδίου (συμπεριλαμβανομένων και εφαρμογών) στο οποίο εντάσσεται η μεταπτυχιακή εργασία καθώς και του γεωγραφικού πλαισίου συγκρότησής της.
- γ) *Μεθοδολογία*: οργάνωση έρευνας, περιγραφή μεθοδολογικής προσέγγισης, περιγραφή συλλογής και τεχνικών επεξεργασίας δευτερογενών και πρωτογενών στοιχείων.
- δ) *Ανάλυση του θέματος*: παρουσίαση και οργάνωση των ευρημάτων της μεταπτυχιακής εργασίας, ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων της μεταπτυχιακής εργασίας.
- ε) *Συμπεράσματα*: παράθεση τελικών συμπερασμάτων, ένταξή τους στο ευρύτερο θεωρητικό και γεωγραφικό πλαίσιο όπως ορίστηκε στην αρχή της μεταπτυχιακής εργασίας, και ζητήματα που προκύπτουν για μελλοντική έρευνα.

B. ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

1. Μέγεθος Μεταπτυχιακής Διατριβής

Το μέγεθος της μεταπτυχιακής διατριβής εναπόκειται στην κρίση του μεταπτυχιακού φοιτητή και σχετίζεται με τις απαιτήσεις και τις ιδιαιτερότητες του θέματος. Αξιολογείται περισσότερο η επιστημονική πληρότητα της εργασίας παρά το μέγεθός της καθαυτό. Ενδεικνύεται ένα μέγεθος μέχρι 150 σελίδες χωρίς αυτό να αποτελεί απόλυτο περιοριστικό κριτήριο. Εναλλακτικά, το κείμενο της μεταπτυχιακής διατριβής δεν θα πρέπει κανονικά να υπερβαίνει τις 50.000 λέξεις συμπεριλαμβανόμενων των τυχόν παραρτημάτων, της βιβλιογραφίας, των πινάκων και διαγραμμάτων κλπ. Κάθε σελίδα του κειμένου πρέπει να αριθμείται με συνεχή αρίθμηση. Η αρίθμηση αρχίζει από την πρώτη σελίδα του κειμένου και τελειώνει στο τέλος της όλης μεταπτυχιακής εργασίας, συμπεριλαμβανόμενων των παραρτημάτων και της βιβλιογραφίας. Υλικό που εμφανίζεται πριν από τα κεφάλαια του κυρίως κειμένου, όπως πρόλογος / ευχαριστίες, αφιέρωση (εάν υπάρχει), πίνακας περιεχομένων, κατάλογοι πινάκων / εικόνων / χαρτών και περίληψη (στα Ελληνικά και στα Αγγλικά),

αριθμείται με μικρούς Λατινικούς αριθμούς και εμφανίζεται με αυτήν ακριβώς τη σειρά μετά τη σελίδα του τίτλου (η οποία είναι δυνατό να ακολουθείται πρώτα από σελίδα όπου εμφανίζεται το copyright). Η σελίδα, πάντως, του τίτλου (και/ή του copyright) δεν αριθμείται ούτε προσμετράται στο συνολικό αριθμό σελίδων της μεταπτυχιακής διατριβής.

2. Παρουσίαση Κειμένου

Η μεταπτυχιακή διατριβή πρέπει να παραδίδεται απαραιτήτως γραμμένη σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, εκτυπωμένη στη μια πλευρά της σελίδας, σε καλής ποιότητας λευκό χαρτί μεγέθους DIN A4, με περιθώρια 4 cm σε όλες τις πλευρές. Για το κείμενο χρησιμοποιείται μαύρη γραμματοσειρά κατά προτίμηση Times New Roman (ή Arial) μεγέθους 12 στιγμών. Το διάστιχο του κυρίως κειμένου πρέπει να είναι 1,5 ενώ των υποσημειώσεων (ή των σημειώσεων τέλους) μονό. Για τις υποσημειώσεις (ή σημειώσεις τέλους) συνιστάται η χρησιμοποίηση της ίδιας γραμματοσειράς αλλά μικρότερου μεγέθους χαρακτήρων από ό,τι στο κυρίως κείμενο. Εάν χρησιμοποιηθούν άλλες γραμματοσειρές μέσα στο κείμενο με σκοπό να διαχωρίσουν τμήματά του από το υπόλοιπο της εργασίας, αυτές θα πρέπει να είναι ευανάγνωστες και του ίδιου μεγέθους με το υπόλοιπο κείμενο. Είναι δυνατόν υποκεφαλίδες και τίτλοι κεφαλαίων, υποκεφαλαίων και εδαφίων να εμφανίζονται και σε διαφορετικό μέγεθος και μορφή γραμματοσειράς εφόσον είναι ευανάγνωστα και ακολουθούν όλες τις υπόλοιπες προδιαγραφές συγγραφής της μεταπτυχιακής εργασίας. Γενικά, καλό είναι να αποφεύγεται η χρήση πολλών διαφορετικών γραμματοσειρών μέσα στο κείμενο καθώς και διακοσμητικών στοιχείων, πλαισίων, σκιάσεων, κλπ που αποσκοπούν στη δημιουργία αισθητικού αποτελέσματος αλλά που παράλληλα αποσπούν την προσοχή από το περιεχόμενο της εργασίας που είναι σε τελική ανάλυση το ζητούμενο. Γενικά, η μορφή της εργασίας πρέπει να είναι λιτή. Στην τελική μορφή της, η διατριβή κατατίθεται βιβλιοδετημένη επιμελώς σε ενιαίο τόμο.

Σε περίπτωση που η μεταπτυχιακή διατριβή συνοδεύεται από μεγάλους χάρτες ή άλλο εποπτικό υλικό μεγαλύτερο από μέγεθος DIN A3 (διαγράμματα, σχέδια και σκαριφήματα, φωτογραφίες κλπ), αυτό υποβάλλεται σε ξεχωριστό ντοσιέ μαζί με τον κύριο τόμο της διατριβής.

3. Σελίδα Τίτλου της Μεταπτυχιακής Εργασίας

Στο εξώφυλλο/ σελίδα τίτλου πρέπει να περιέχονται κατά σειρά εκ των άνω προς τα κάτω:

- Ο λογότυπος του Πανεπιστημίου Αιγαίου και του Τμήματος Γεωγραφίας
- Ο τίτλος του Π.Μ.Σ. (Γεωγραφία και Σχεδιασμός στην Ευρώπη και τη Μεσόγειο)
- Ο τίτλος της μεταπτυχιακής εργασίας. (Ο τίτλος δίνεται ολογράφως. Δεν περιέχει χημικούς ή μαθηματικούς τύπους, σύμβολα ή άλλους μη συμβατικούς χαρακτήρες).
- Το ονοματεπώνυμο του μεταπτυχιακού φοιτητή
- Το όνομα του επιβλέποντα (και η υπογραφή του, ή σε ξεχωριστή σελίδα), καθώς και τα ονόματα των μελών της συμβουλευτικής επιτροπής

- Ο χρόνος κατάθεσής της

4. Ζητήματα Copyright

Το άτομο το οποίο εκπονεί την μεταπτυχιακή εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού που χρησιμοποίησε, η οποία ορίζεται στην βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, εικόνες ή χάρτες), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στη γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

5. Διάρθρωση Κύριων Τμημάτων της Μεταπτυχιακής Εργασίας

Η μεταπτυχιακή εργασία πρέπει να είναι διαρθρωμένη κατά τα πρότυπα των επιστημονικών μονογραφιών και μελετών. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται με την παρακάτω σειρά:

- Πρόλογος - ευχαριστίες
- Αφιέρωση (εάν υπάρχει)
- Πίνακας περιεχομένων
- Κατάλογος πινάκων, διαγραμμάτων, χαρτών και/ή άλλων εποπτικών μέσων
- Περίληψη στα Ελληνικά (1 σελίδα)
- Περίληψη στα Αγγλικά (1 σελίδα)
- Εισαγωγή
- Κυρίως κείμενο (κατανομή κατά κεφάλαια, υποκεφάλαια και εδάφια)
- Συμπεράσματα
- Βιβλιογραφία
- Παραρτήματα (εάν υπάρχουν)

Στον *πρόλογο* γίνεται σύντομη αναφορά στη διαδικασία εκπόνησης της εργασίας και αποδίδονται ευχαριστίες προς όλους όσους (άτομα ή φορείς) συνέβαλλαν με οιονδήποτε τρόπο στην υλοποίηση της. Ιδιαίτερες ευχαριστίες πρέπει να αποδίδονται στον επιβλέποντα και στα λοιπά μέλη της τριμελούς επιτροπής, καθώς και σε άτομα ή φορείς που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην υλοποίηση της μεταπτυχιακής έρευνας.

Η *περίληψη* αποτελεί μια σαφή και σύντομη περιγραφή του περιεχομένου, της μεθόδου και των συμπερασμάτων της μεταπτυχιακής εργασίας σε μια το πολύ σελίδα.

Στην *εισαγωγή* παρουσιάζονται αναλυτικά: (α) Το αντικείμενο, οι στόχοι και η σκοπιμότητα της συγκεκριμένης μεταπτυχιακής εργασίας. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στον προβληματισμό που οδήγησε στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος, στους επιμέρους στόχους και τα ερευνητικά ερωτήματα, ή υποθέσεις, προς έλεγχο και διερεύνηση, καθώς και στην αιτιολόγηση της επιστημονικής (θεωρητικής ή/και εφαρμοσμένης) σκοπιμότητας της εργασίας. (β) Η μεθοδολογία προσέγγισης του αντικειμένου της διατριβής καθώς και οι τεχνικές συλλογής, επεξεργασίας και ανάλυσης των στοιχείων. (γ) Η διάρθρωση της εργασίας με σύντομη περιγραφή του περιεχομένου κάθε κεφαλαίου.

Το *κυρίως κείμενο* χωρίζεται σε αριθμημένα κεφάλαια, κάθε ένα από τα οποία αντιστοιχεί σε μια συγκεκριμένη αυτοτελή ενότητα και τα οποία ακολουθούν μεταξύ τους μια λογική αλληλουχία στην ροή της εργασίας. Τα κεφάλαια είναι σκόπιμο να χωρίζονται σε υποκεφάλαια και εδάφια αριθμημένα κατά το δεκαδικό σύστημα (π.χ. 3, 3.1, 3.1.1). Στα κεφάλαια περιλαμβάνεται το κυρίως αναλυτικό τμήμα της εργασίας. Οι αναφορές στη βιβλιογραφία πρέπει να γίνονται απευθείας μέσα στο κείμενο με το “σύστημα Harvard” π.χ. (Massey, 1984: 145-147), ενώ η πλήρης αναφορά στην κάθε πηγή γίνεται στο τέλος της εργασίας, στη βιβλιογραφία. Δευτερεύοντα ή συμπληρωματικά στοιχεία, σχόλια, διευκρινήσεις κλπ παρατίθενται σε αριθμημένες υποσημειώσεις στο κάτω μέρος της ίδιας σελίδας (footnotes), ή σε αριθμημένες σημειώσεις στο τέλος του σχετικού κεφαλαίου (endnotes).

Στα *συμπεράσματα* περιλαμβάνεται σύνθεση και συζήτηση των κυρίων ευρημάτων της εργασίας τοποθετημένων στα γεωγραφικά συμφραζόμενα του θέματος καθώς και στο ευρύτερο επιστημονικό πεδίο στο οποίο αυτά εντάσσονται. Επίσης επισημαίνονται αντικειμενικές δυσκολίες που τυχόν προέκυψαν κατά την εκπόνηση της μεταπτυχιακής εργασίας, προτείνονται κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα και παρατίθενται τελικές κριτικές απόψεις και συμπεράσματα του συγγραφέα.

Σε *παραρτήματα* γενικά εισάγονται διάφορα στοιχεία βοηθητικής ή συμπληρωματικής σημασίας σε σχέση με αυτή καθαυτή τη μεταπτυχιακή διατριβή (πχ ερωτηματολόγια, στατιστικές σειρές, πίνακες, διαγράμματα, χάρτες κλπ που δεν μπόρεσαν να ενταχθούν στο κυρίως κείμενο, αποδελτιωμένα αρχεία, κλπ). Η σύνταξη και παράθεσή τους γενικά ακολουθεί όλες τις παραπάνω προδιαγραφές που αφορούν στην σύνταξη του κειμένου της μεταπτυχιακής εργασίας, ως αναπόσπαστο τμήμα αυτής, συμπεριλαμβανόμενης και της αρίθμησης, η οποία συνεχίζεται στα παραρτήματα απευθείας από το κυρίως κείμενο της εργασίας.

Στη *βιβλιογραφία* περιλαμβάνονται όλες οι πηγές (βιβλία, άρθρα, μελέτες, εισηγήσεις σε συνέδρια, στατιστικά δελτία, αναλύσεις στην ημερήσιο και περιοδικό τύπο, ντοκουμέντα οργανισμών, αρχαικό υλικό κλπ) που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εκπόνηση της μεταπτυχιακής εργασίας. Η παράθεση γίνεται κατά αλφαβητική σειρά ονόματος συγγραφέα.

Πιο αναλυτικά παρατίθενται κατά σειρά:

το όνομα του συγγραφέα/ων ή του φορέα
η χρονολογία έκδοσης (σε παρένθεση)
ο τίτλος του έργου
λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία

Παραδείγματα:

Massey, D. (1984) Spatial Divisions of Labour. London: Macmillan (περίπτωση βιβλίου)

Powell, W.W. (1990). Neither market nor hierarchy: network forms of organization. Research in Organizational Behaviour. No. 12, pp. 295-336. (περίπτωση άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό).

Rees, J. (1991). Resources and the environment: Scarcity and sustainability. Στο Bennett, R., Estall, R. eds. Global Change and Challenge: Geography for the 1990s, London: Routledge, pp. 5-26 (περίπτωση κεφαλαίου σε συλλογικό βιβλίο).

CEC (1999). ESDP European Spatial Development Perspective: Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the European Union. Luxembourg: European Commission (http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/som_en.htm) (Περίπτωση έργου που ανασύρθηκε από το διαδίκτυο).

Koum, G. (1997). An object-based Petri net model supporting a Geographic Information System for urban planning. Στο Proceedings of Athens International Conference: Urban, Regional, Environmental Planning and Informatics to Planning in an Era of Transition. Athens 22-24/10, (edited by Sellis, T. & Georgoulis, D.), pp. 758-774. (Περίπτωση εισήγησης δημοσιευμένης σε πρακτικά συνεδρίου).

Anonymous (2002). Prometheus unbound: A survey of Greece. The Economist, Oct. 12th, pp. 1-20 (after p. 56). (περίπτωση ανώνυμου άρθρου-ανάλυσης στον περιοδικό ειδικό τύπο).

Μουζέλης, Ν. (1999). Το μοντέρνο και το μεταμοντέρνο στην κοινωνική σκέψη Ι: Αντιπαραθέσεις. Το Βήμα της Κυριακής, 3 Νοεμβρίου (περίπτωση ενυπόγραφου άρθρου στον ημερήσιο τύπο).

OECD (1990). Historical Statistics 1960-1988. Paris (περίπτωση στατιστικού εντύπου)

ΥΠΕΧΩΔΕ (1984). Ν. Αχαΐας: Προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης. Αθήνα (περίπτωση μελέτης φορέα)

ΦΕΚ 33Α/14-3-1983 (Ν. 1337/83 για την επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, την οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις). (περίπτωση κρατικού ντοκουμέντου).

Πρεβαλάκης, Ε., Γλύτσας, Φ. (1975) Επιτομαί εγγράφων του Βρετανικού Υπουργείου των Εξωτερικών. Γενική αλληλογραφία/Ελλάς. (Τόμος πρώτος, Foreign Office 32, φάκελλοι 4-34, 1827-1832, μέρη 1 και 2). Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης Ιστορίας του νεώτερου Ελληνισμού. (περίπτωση αρχειακού υλικού).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V : Τύπος Μ.Δ.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Αριθ. Διπλώματος: - 3 -

Αριθ. Πρωτ.: - 134 -

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Ο ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ

ΑΠΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕ ΕΠΙΤΥΧΩΣ ΤΟΝ ΤΡΙΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ ΚΥΚΛΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΙ ΑΝΑΚΗΡΥΧΘΗΚΕ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ ΤΟΥ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

**(ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ)**

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΤΗΝ 16^η ΙΟΥΝΙΟΥ 2006

ΜΕ ΒΑΘΜΟ 8,97 «ΑΡΙΣΤΑ»

ΜΥΤΙΛΗΝΗ, 7^η ΙΟΥΛΙΟΥ 2006

Ο
ΠΡΥΤΑΝΗΣ

Ο
ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ακριβές αντίγραφο από το πρωτότυπο
που βρίσκεται στα αρχεία μας

Η Προϊσταμένη Γραμματείας του Τμήματος

